

Näkökulmia äänialan yrittäjyyteen ja yritystoiminnan perustamiseen

Jaakko Heikura

Ilkka-Pekka Rantanen

OPINNÄYTETYÖ

Huhtikuu 2020

Media-ala 2016

Äänisuunnittelu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Media-ala
Äänisuunnittelu

Heikura Jaakko & Rantanen Ilkka-Pekka
Näkökulmia äänialan yrittäjyyteen ja yritystoiminnan perustamiseen

Opinnäytetyö 64 sivua, joista liitteitä 7 sivua
Huhtikuu 2020

Opinnäytetyön aiheena on näkökulmia äänialan yrittäjyyteen sekä uuden äänialan yrityksen perustamiseen. Työssä kerrottiin äänialalla työskentelyn mahdollisuuksista osana AV-alaa ja yleisesti äänialan yrittäjyydestä. Työssä käytiin läpi myös yrityksen perustamisen vaiheita, erilaisia Suomessa käytössä olevia yritysmuotoja sekä yritystoiminnan keskeisimpiä raha-asioita. Työn tavoitteena oli koota uudelle äänialan yrittäjälle tai äänialan yrittämisestä kiinnostuneelle henkilölle käsikirja yrityksen perustamiseen ja liiketoiminnan harjoittamiseen. Lähteinä käytettiin yritystutkimuksia, ajankohtaisia internet-lähteitä sekä opiskelijoille ja yrittäjille suunnattuja kyselyjä ja haastatteluja. Opinnäytetyössä avattiin business model canvasin avulla tarkemmin kahden äänialalla toimivan yrityksen liiketoimintaa ja kerrottiin myös muista yrityksistä haastatteluiden ja kyselyvastausten perusteella. Työssä käytiin myös yleisesti läpi, mitä äänialalla työskentely Suomessa tarkoittaa ja millaisia työllistymismahdollisuuksia se tarjoaa.

Ääniala tarjoaa työllistymismahdollisuuksia monipuolisesti. Opiskelijoille teetetty kysely toi esille, että elokuva- ja televisioalan äänityöntekijöille on tarvetta tulevaisuudessa. Haastattelut toivat ilmi, että uuden yrittäjän tulee panostaa ammatitaitoon, avoimeen kommunikointiin sekä joustavuuteen. Yrityksille tehty kysely käsitteli yrityksen perustamiseen ja yrittäjänä toimimiseen liittyviä haasteita sekä ratkaisuja ongelmatilanteisiin. Kyselyn perusteella yritykset ovat aina löytäneet ratkaisut ongelmiin.

Opinnäytetyössä tutkittiin yrityksiä, jotka ovat olleet alalla jo pidempään. Näiden liiketoiminta on jo vakiintunut ja yritykset ovat löytäneet omat osaamisalueensa. Tutkimuksen ulkopuolelle jää siis alalla toimivat uudet sekä pienet yritykset, joista voisi tehdä jatkotutkimuksen.

Asiasanat: äänisuunnittelu, ääniala, yrittäjyys

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Media (Film and Television)
Sound Design

Heikura Jaakko & Rantanen Ilkka-Pekka
Perspectives on Entrepreneurship and the Establishment of a New Company in
Audio Industry

Bachelor's thesis 64 pages, appendices 7 pages
April 2020

The topic of this Bachelor's thesis are the perspectives on entrepreneurship in audio industry and the establishment of a new company in audio industry. The thesis focuses on the possibilities of working in the audio industry as part of the audiovisual sector, and the entrepreneurship in the audio industry on the whole. The thesis presents the stages of setting up a company, and the different forms of business in Finland. The thesis also explains the most important financial matters. The goal is to put together a manual for a new entrepreneur or a person interested in starting and running a business in the audio industry. The sources used were business surveys, up-to-date Internet sources, research surveys and interviews with students and entrepreneurs. This thesis explains the business models of two companies in the audio industry, with the help of business model canvas. The thesis also covers what it means to work in the audio industry in Finland in general, and what kinds of employment opportunities it offers.

The audio industry offers a wide range of employment opportunities. A survey targeted to students highlighted the need for audio workers in the future. The interviews expressed that a new entrepreneur should invest in professionalism, open communication and flexibility. The survey for companies dealt with the challenges of starting a business and being an entrepreneur, as well as solutions to problem situations. Based on the survey, companies have always found solutions to their problems.

The example companies in this thesis have long been in the field. Their business is already well established, and companies have found their own areas of expertise. The research, therefore, excludes new and smaller companies operating in the field, from which further research could be made.

Key words: audio engineering, audio industry, entrepreneurship

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TUTKIMUSMENETELMÄT	8
3	ÄÄNIALALLA TYÖSKENTELY	10
3.1	Ääniala osana AV-alaa.....	10
3.2	Erilaiset työllistymismahdollisuudet äänialalla	13
3.3	Äänialan yrityksistä	15
3.3.1	Esimerkki 1. Elokuvaäänityhtiö Humina Oy	17
3.3.2	Esimerkki 2. Finnvox Studiot Oy	19
4	ÄÄNIPALVELUIDEN TARPEELLISUUS.....	23
4.1	Opiskelijakysely.....	23
4.2	Tuotantoyhtiöiden näkökulmia	25
4.2.1	Rabbit Films Oy	25
4.2.2	Oktober Oy	28
4.2.3	It's Alive Films Oy	30
5	ÄÄNIALAN YRITTÄJYYDEN HAASTEET	33
5.1	Perustamiseen liittyvät haasteet.....	33
5.2	Haasteet perustamisen jälkeen	34
6	TUTKIMUSTULOSTEN YHTEENVETO	36
6.1	Yhteenveto	36
6.2	SWOT-analyysi äänialan yrittäjyydestä	37
7	YRITTÄJYYDEN PERUSTEET	40
7.1	Yritysmuodot	40
7.2	Yrityksen perustaminen.....	41
8	YRITYKSEN RAHA-ASIAT	44
8.1	YEL-vakuutus.....	44
8.2	Apu- ja starttirahat.....	45
8.3	Verotus.....	46
8.4	Hinnoittelu ja laskutus	47
9	POHDINTA	50
	LÄHTEET	52
	LIITTEET	58
	Liite 1. Yrityksille tehty tutkimus	58
	Liite 2. Opiskelijoille teetetty kysely.....	60
	Liite 3. Haastattelukysymykset tuotantoyhtiöille	62
	Liite 4. Elokuvaäänityhtiö Humina Oy osana mainostuotantoa	62
	Liite 5. Listaus yrityksistä Finderin yrityshausta	63

ERITYISSANASTO

ALV	Arvonlisävero
Ambiensi	Tilan ja ympäristön ääntä
AV	Audiovisuaalinen. Kuuloon ja näköön perustuva. Mm. elokuva-ala luokitellaan AV-alaksi
Ay	Avoin yhtiö
B2B	Yritysten välinen kauppa ja markkinointi
Foley	Synkronointiäänitehoste, joka äänitetään kuvan objektiin jälkikäteen. Esimerkiksi askeleet tai vaatteiden kahina
HOD	Head of Department. Tuotannon tietystä osa-alueesta vastaava henkilö. Esim. elokuvassa ääni-hod vastaa äänen tuotannosta ja sen etenemisestä
Insertti	Etukäteen kuvattu ja editoitu televisio-ohjelman osa
Kenttä-äänitys	Muulla kuin äänitysstudioissa tehtävää äänittämistä
Ky	Kommandiittiyhtiö
Masterointi	Äänen viimeistely ja virheiden korjaaminen ennen lopullista formaattia
Osk	Osuuskunta
Oy	Osakeyhtiö
Tmi	Toiminimi
Äänialan yritys	Äänialan yrityksellä tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä äänen jälkituotantoon erikoistunutta yritystä, jolla voi olla resurssit myös studio- ja kenttä-äänitykseen

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda näkökulmia ja ohjeita äänialan yrityksen perustamista suunnittelevalle henkilölle. Tavoitteena on kertoa selkeästi, mitä äänialalla tarkoitetaan ja millaista yrittäjyys on äänialalla. Kerromme samalla millaisia haasteita ja mahdollisuuksia äänialan yrittäjyys tuo mukanaan. Opinnäytetyön tarkoituksena on lisäksi avata yrittämisen perusteita ja ratkaisuja erilaisiin ongelmatilanteisiin. Vastaavanlaisia opinnäytetöitä ei ole aiemmin tehty tai samankaltaisten töiden tieto ei ole enää ajantasaista. Yritystoiminnan harjoittaminen, siihen liittyvät lait ja käytännöt muuttuvat jatkuvasti.

Aihe on rajattu äänialan yrittäjyyteen, koska itse valmistimme elokuva- ja televisioalan äänisuunnittelijoiksi. Olemme jo korkeakouluopiskelujen aikana harkinneet itsekkin oman yrityksen perustamista. Opinnäytetyön tavoite on tuoda meille lisää tietoa yrittäjyydestä, mitä voimme hyödyntää tulevaisuudessa. Yritystoiminta on erilaista eri aloilla, vaikka lähtökohdat siihen ovatkin samat. Kasvava freelance-työn kysyntä verrattuna kuukausipalkalliseen työhön on aiheuttanut sen, että laskuttaminen tehdään oman yrityksen tai laskutuspalvelun kautta palkkатыösuhteen sijaan.

Haluamme tarjota lukijalle neuvoja yrityksen perustamiseen ja yritystoiminnan harjoittamiseen esimerkkirytysten avulla. Äänialan yrittäjyyden vahvuudet, haasteet, mahdollisuudet ja uhat on avattu tekemäämme SWOT-analyysiin. Haastatteluilla tuomme esille tuotantoyhtiöiden näkökulman liittyen äänialan yrittäjyyteen. Millaisia asioita tuotantoyhtiöiden työntekijät ja tuottajat arvostavat äänen jälki-työrytyksissä ja kuinka paljon tuotantoyhtiö itse tekee äänitöitä? Haastatteluun vastasi Rabbit Films Oy:n, Oktober Oy:n sekä It's Alive Films Oy:n edustajat ja haastattelun kysymykset löytyvät liitteistä.

Käytimme opinnäytetyössä lähteinä kyselyiden lisäksi ajankohtaisia internet-lähteitä sekä kahta business model canvas -tutkielmaa, joissa avattiin äänialan yritysten liiketoimintaa tarkemmin. Internet-lähteet ovat muun muassa artikkeleita, yritysten omia nettisivuja tai esimerkiksi Finder-sivustolta haettuja taloustietoja. Näillä lähteillä pyritään pitämään aineisto ajantasaisena vuonna 2020.

Opinnäytetyötä varten teimme haastattelujen lisäksi kaksi tutkimuskyselyä, joiden kysymykset löytyvät liitteistä. Toisessa äänialan yrittäjille suunnatussa kyselyssä perehdyttiin yrittäjyyden haasteisiin sekä yrittäjyyden ongelmakohtien ratkaisuihin. Toisen kyselyn teetimme Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijoille äänipalveluiden tarpeellisuudesta. Tällä kyselyllä halusimme kartoittaa, millaisia tarpeita media-alan opiskelijoilla on tällä hetkellä koskien äänialaa. Samalla selvitimme millaisiin asioihin alan opiskelija kiinnittää huomiota ja mitä hän pitää tärkeimpänä esimerkiksi elokuvan äänisuunnittelussa.

2 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tämän opinnäytetyön lähteinä on käytetty kyselytutkimuksia, internet-lähteitä ja haastatteluja. Internet-lähteet valikoituivat kirjallisuuslähteistä sen takia, että käsittelemme opinnäytetyössä paljon yrittäjyyteen liittyviä asioita, jotka muuttuvat esimerkiksi lakimuutosten vuoksi. Pyrimme tällä varmistamaan, että yrittäjyyteen liittyvät asiat ovat ajantasaisia vuonna 2020.

Opinnäytetyötä varten tehtiin kaksi Google Forms kyselytutkimusta. Näistä ensimmäinen lähetettiin yrityksille, jotka olivat meille jo valmiiksi tuttuja. Olimme joko käyneet tutustumassa yrityksiin tai ne olivat tulleet tutuiksi esimerkiksi sosiaalisen median kautta. Vastauksia tähän kyselyyn saatiin viisi. Yritysten valinnassa painottui myös niiden erilaisuus. Transmix Oy:n sekä Elokuvaääniyhtiö Humina Oy:n liikevaihdot ovat vuodessa noin miljoona euroa, kun taas Kesthouse ja Virtalähde Mastering ovat yhden henkilön toiminimiyhtiöitä (Finder. 2020). Vastaajat ovat oman alansa ammattilaisia, jolloin voi olettaa vastausten antavan hyvän kuvan alalta tällä hetkellä. Yrittämisen haasteista ja ongelmatilanteista halusimme tietää vain yleisimmät, saadaksemme selkeän kuvan yrittäjyyden haasteista. Tämän vuoksi lyhyt kysely oli parempi kuin esimerkiksi haastattelu.

Toinen kysely teetettiin Tampereen ammattikorkeakoulun media-alan opiskelijoille. Tarkoituksena oli selvittää, kuinka paljon ja millaisiin tarkoituksiin opiskelijat tällä hetkellä tarvitsevat äänityöntekijän apua. Samalla halusimme myös selvittää, millaisia asioita opiskelijat arvostavat äänisuunnittelussa. Kyselyyn vastasi yhteensä 32 opiskelijaa. Suuntasimme kyselyn kanssamme samaa alaa opiskeleville, jotta esimerkiksi termistö olisi vastaajille jo valmiiksi tuttua. Emme kuitenkaan halunneet kohdentaa kyselyä esimerkiksi vain tuottajille. Tulevaisuudessa saatamme tehdä yhteistyötä myös muiden ammattisuuntautumisen opiskelijoiden, kuin vain äänisuunnittelijoiden ja tuottajien kanssa. Tämän takia oli tärkeää selvittää kaikkien ammattisuuntautumisten tarpeet ääneen liittyen.

Käytimme luvun 3.3 esimerkkiyrityksistä business model canvas -tutkielmia, jotka on tehty Tampereen ammattikorkeakoulun AV-alan yrittäjyys ja liiketoiminta

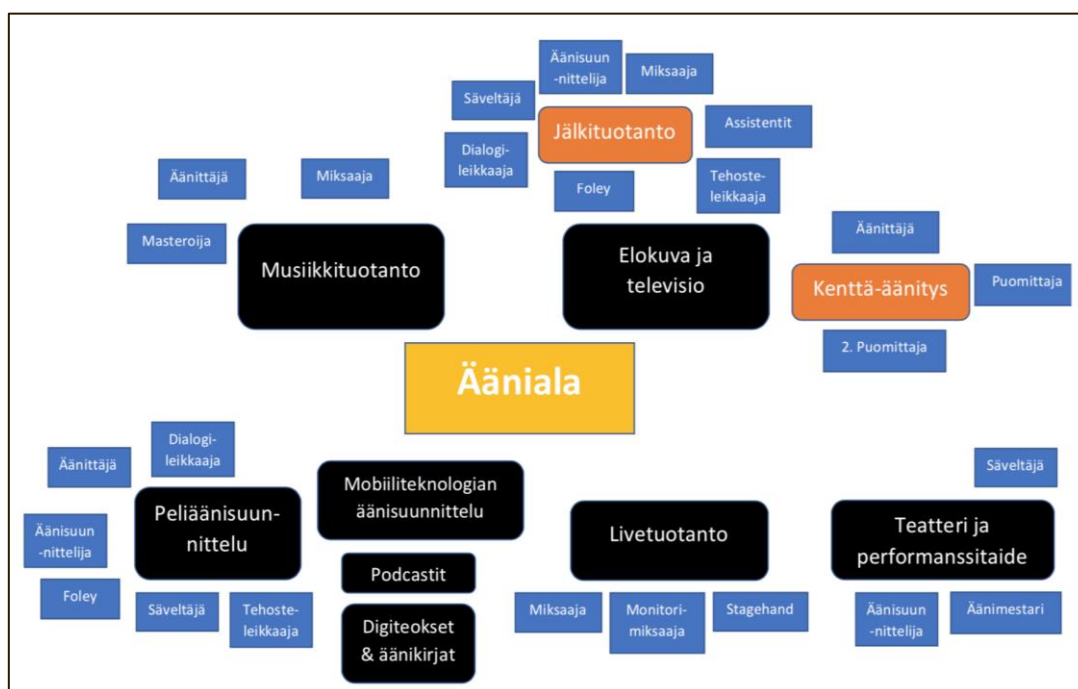
-kursilla. Business model canvas on visuaalinen työkalu, josta tulee ilmi yrityksen ansaintalogiikka, liiketoimintaan liittyvät suunnitelmat sekä esimerkiksi taloudellinen toimintakyky (OnnistuYrittäjänä.fi. Business Model Canvas 2020).

Haastattelimme henkilöitä, jotka tekevät erilaisia elokuva- ja televisioalan tuotantoja. Haastateltavamme tekevät dokumentteja, tositelevisio-sarjoja sekä fiktioelokuvia. Rabbit Films Oy:n jälkituotantovastaava Janne Vianto kertoi tarkemmin leikkaajan ja äänisuunnittelijan välisestä kommunikaatiosta. Oktober Oy:n tuottaja Satu Majava puolestaan kertoi dokumenttielokuvien jälkituotannosta sekä äänisuunnittelusta ja It's Alive Films Oy:n tuottaja Jani Pösö avasi samaa fiktioelokuvien osalta.

Koostimme äänialan yrittäjyydestä SWOT-analyysin. Tämä analyysi perustuu omiin käsityksiimme äänialasta, joita esimerkiksi yrityshaastattelut ja –tutkielmat ovat tuoneet esille. SWOT-analyysiin listasimme äänialan yrittäjyyden vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia.

3 ÄÄNIALALLA TYÖSKENTELY

Ääniala on osa audiovisuaalista alaa, eli av-alaa. Ääniala itsessään on laaja käsite ja se sisältää useita erilaisia työllistymismahdollisuuksia, jotka on kuvattu kuviossa 1. Tässä opinnäytetyössä käymme kuitenkin läpi ainoastaan elokuva ja televisioalan, sekä musiikin jälkituotannon työtehtäviä ja niihin erikoistuneita yrityksiä. Kartoituksen ulkopuolelle jäävät siis esimerkiksi live-äänentoistoon ja peliääniin erikoistuneet yritykset. Elokuvatuotannossa ääneen liittyviä töitä tehdään jokaisessa tuotantovaiheessa. Esituotannossa tehdään äänisuunnitelma, kuvauksissa äänitetään ja jälkituotannossa tehdään loput äänisuunnittelun työt. Ala työllistää siis tekijöitä monipuolisesti eri tuotantovaiheissa verrattuna esimerkiksi kuvausosastoon, jonka työtehtävät päättyvät kuvauksiin. Avaamme tarkemmin myös kahden äänialan yrityksen liiketoimintaa.

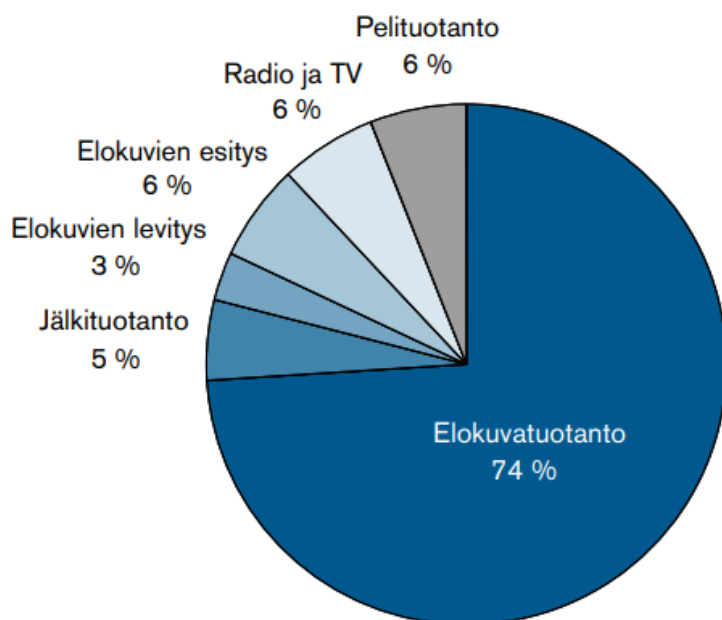

KUVIO 1. Äänialan erilaiset työnimikkeet (Heikura 2020).

3.1 Ääniala osana AV-alaa

Vaikka opinnäytetyö keskittyy äänialaan, on silti hyvä avata hieman AV-alan toimintaa Suomessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön (2012, 19-20) Audiovisuaalinen kulttuuri digitaalisessa ympäristössä -julkaisun mukaan, Suomessa audiovisuaalisen tuotantoalan yritykset ovat jakautuneet sen mukaisesti tuotetanko pitkiä

fiktioelokuvia, dokumentti- ja lyhytelokuvia, animaatioelokuvia, mainoselokuvia, televisio-ohjelmia vai pelejä. Kuten kuviosta 2 näkee, vuonna 2012 valtaosa audiovisuaalisen alan yrityksistä oli elokuvatuotantoon erikoistuneita yrityksiä. Tähän ei ole kuitenkaan laskettu mukaan videovuokraamoja, äänitysstudioita tai musiikin kustantamiseen erikoistuneita yrityksiä. AV-ala kuitenkin muuttuu jatkuvasti ja esimerkiksi peliyhdistys Neogamesin (2018) tekemän selvityksen mukaan peliala on kasvanut Suomessa huomattavasti vuodesta 2012. Vuonna 2018 Neogames arvioi, että pelialan yritysten työpaikkoja tulee vuosien 2019 ja 2020 aikana syntymään lisää yli 500. (Neogames. The Game Industry of Finland. Report 2018. 17, 23).

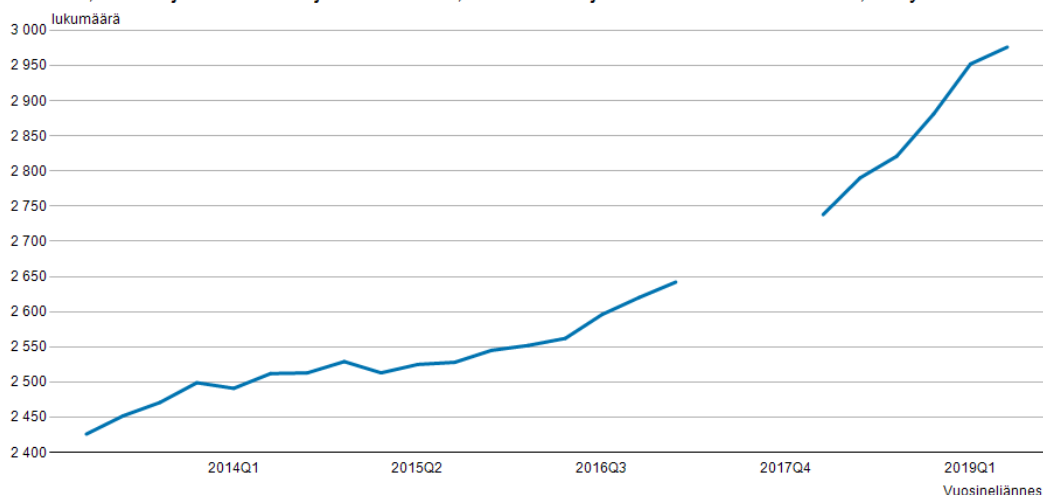
KUVIO 2. Audiovisuaalisen alan yritykset pois lukien videovuokraamot, äänitysstudiot ja musiikin kustantaminen (Opetus- ja kulttuuriministeriö. Audiovisuaalinen kulttuuri digitaalisessa ympäristössä 2012).

Av-alalle tyypillinen pätkätyöllistyminen synnytti vuoden 2012 paikkeilla lukuisia yhden henkilön yrityksiä ja suurin osa elokuvien tuotantoon painottuvista yrityksistä koostuu pienistä yrityksistä, jotka kokonsa puolesta luokitellaan mikroyrityksiksi. Mikroyrityksellä tarkoitetaan yritystä, jonka liikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa, ja jonka henkilöstön määrä on alle 10 henkilöä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö. Audiovisuaalinen kulttuuri digitaalisessa ympäristössä 2012.)

Tilastokeskuksen (2020) uusimman tiedon mukaan Suomessa oli vuoden 2019 toisella vuosineljänneksellä yhteensä 2 976 elokuva-, video- ja televisio-ohjelmatuotannon sekä äänitteiden ja musiikin kustantamiseen erikoistunutta yritystä. Tämä antaa jonkinlaista kuvaa av-alalla toimivien yritysten lukumäärästä, mutta ei kuitenkaan kerro yritysten tarkkaa määrää. Elokuva-, video- ja televisio-ohjelmatuotannon sekä äänitteiden ja musiikin kustantamisen kategoria on kuitenkin vain yksi osa informaation ja viestinnän toimialaluokitusta. Informaation ja viestinnän alatoimialoihin kuuluvat lisäksi radio- ja televisio-toiminta, televiestintä, tietopalvelutoiminta, ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta sekä kustannustoiminta, johon lukeutuu muun muassa videopelien kustannus. Kaiken kaikkiaan koko informaatio- ja viestintäalan yrityksiä oli vuoden 2019 toisella neljänneksellä 17 877 (Tilastokeskus. 2020).

Kuten kuvio 2 osoittaa, av-ala on kasvava ala ainakin elokuva-, video- ja televisio-ohjelmatuotannon sekä äänitteiden ja musiikin kustantamisen saralla. Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2013 alusta vuoden 2019 puoleen väliin vain neljänä vuosineljänneksenä lopettaneiden alan yritysten määrä on ollut suurempi, kuin aloittaneiden alan yritysten lukumäärä. (Tilastokeskus. 2020.) Tieto lopettaneiden yritysten määrästä tosin puuttuu vuoden 2017 toisen, kolmannen ja neljännen vuosineljänneksen kohdalta ja tästä syystä kuvio 3 ei ole täydellinen. Kuviota tarkastellessa voi silti päätellä, että näidenkin vuosineljännesten kohdalla yritysten lukumäärä on jatkanut kasvuaan. Tilastokeskuksen (2020) mukaan kyseisten kolmen vuosineljänneksen aikana alan yrityksiä perustettiin kuitenkin yhteensä 202. Vuoden 2013 alussa elokuva-, video- ja televisio-ohjelmatuotannon sekä äänitteiden ja musiikin kustantamiseen erikoistuneita yrityksiä oli kaiken kaikkiaan koko maassa 2 426. (Tilastokeskus. 2020.)

Yrityskanta, aloittaneet ja lopettaneet yritykset muuttujina Vuosineljännes. KOKO MAA, 59 Elokuv-, video- ja televisio-ohjelmatuotanto, äänitteiden ja musiikin kustantaminen, Yrityskanta.

KUVIO 3. Aloittaneet ja lopettaneet yritykset (Tilastokeskus 2020).

3.2 Erilaiset työllistymismahdollisuudet äänialalla

Elokvien ja televisio-ohjelmien äänisuunnittelu sisältää monia erilaisia työtehtäviä. Nämä voidaan jakaa kahteen kategoriaan: kenttä-ääneen ja jälkituotantoon. Pitkän elokuvan kenttä-äänitys työllistää yhteen projektiin vain muutaman henkilön, kun taas jälkituotantoon voi osallistua kymmeniä ihmisiä riippuen projektin koosta, äänisuunnittelijasta ja budjetista.

Kenttä-äänitys on kuvaushetkellä tapahtuvaa äänittämistä. Tämä työllistää äänittäjän, puomittajan sekä isommissa tuotannoissa mahdollisesti ääniassistentin. Äänittäjä on henkilö, joka on vastuussa dialogin tallentamisesta sekä muista mahdollisesti tallennettavista äänistä, joihin kuuluvat äänitehosteet ja ambienssi. (Ammattinetti. Äänittäjä 2019.) Äänittäjä tekee myös yhteistyötä äänisuunnittelijan kanssa, jonka vastuulla on elokuvan jälkituotannon taiteellinen osa. Äänittäjän on tiedettävä, millaisia ääniä äänisuunnittelija haluaa kentältä tallennettavan. Puomittaja on henkilö, jonka tehtävänä on ohjata puomin varressa olevaa suuntaavaa mikrofonia kohti äänitettävää kohdetta (Ammattinetti. Äänittäjä 2019).

Jälkituotantovaiheen henkilöstömäärä riippuu usein budjetista, aikataulusta ja äänisuunnittelijasta. Jotkut äänisuunnittelijat tekevät suurimman osan jälkituotannon töistä itse ja varsinkin Suomessa tämä on rajallisen budjetin takia normaalia. Esimerkkinä tästä voi käyttää Kirka Sainiota, joka on elokuvassa *Risto Räppääjä ja pullistelija* mainittu äänisuunnittelijaksi. Hänen lisäksi ei jälkituotannossa ole

kuitenkaan ollut muita tekijöitä, kuin miksaaja ja foley-artisti (IMDb. Risto Rappääjä ja Pullistelija 2019). Sen sijaan *Tuntematon sotilas* –elokuvassa, jonka budjetti on reilusti suurempi, Sainio on toiminut ainoastaan äänisuunnittelijana ja hänellä on ollut tiimissään mukana äänileikkaaja, assistentti, miksaaja ja foley-artistit (IMDb. Tuntematon sotilas 2017). Joskus elokuvalla voi olla myös kaksi äänisuunnittelijaa. Esimerkiksi elokuvan *Rare Exports* on äänisuunnitellut Timo Anttila sekä Tuomas Seppänen (IMDb. Rare Exports 2010).

Musiikki työllistää elokuva- ja televisioalan tuotannoissa moniin erilaisiin työtehtäviin. Musiikin tekeminen vaatii muusikoiden lisäksi tuottajan, äänittäjän, miksaajan ja masteroijan. Joissakin tilanteissa yksi henkilö voi tehdä nämä kaikki työvaiheet, mutta budjetin kasvaessa on mahdollista hankkia kaikkiin työvaiheisiin oma vastuhenkilö. Perinteisen stereona tehdyn musiikin rinnalle on tullut monikanavaiset järjestelmät, kuten Dolby Atmos, joka mahdollistaa kahden kanavan sijaan jopa 128-kanavaiseen järjestelmään miksattavan musiikin (Kalevala Studio. Musiikki 2019). Uudet teknologiat ja tekniikat mahdollistavat uusia työtehtäviä ja tulevaisuudessa äänialan työtehtäviä tulee olemaan paljon nykyistä enemmän. Esimerkiksi teknologian kehityksen myötä mobiiliteknologia tulee tarvitsemaan paljon uusia äänisuunnittelijoita (Yle. Suomessa on pulaa äänisuunnittelijoista 2010).

Äänisuunnittelija voi myös erikoistua johonkin tiettyyn osa-alueeseen, kuten esimerkiksi suomalainen foley-artisti Heikki Kossi on tehnyt. Yrittäjien uutisessa (2019) hän korostaa ammattitaidon merkitystä ja kuinka katsojan on vaikea samaistua tarinaan, jos äänitehosteet eivät sovi siihen. Kossin mukaan Suomessa ei hänen aloittaessaan ollut yhtään foley-ääniin erikoistunutta yritystä, mutta nykyään niitä on kolme. Aasiasta ja Itä-Euroopasta on pyrkinyt alalle myös uusia halpatyöntekijöitä, ja YouTubesta löytyy muun muassa ohjevideoita foley-äänien tuottamiseen. Kossi kuitenkin painottaa sitä, että ammattitaitoa on vaikea korvata. Erilaiset digitaaliset äänityökalut eivät hänen mukaansa voi myöskään korvata foley-artistia. (Yrittäjät.fi. Uutiset 2019.) Toisena esimerkkinä äänialalla erikoistumisesta voidaan mainita Olli Pärnänen, joka toimii elokuvamiksaajana (Meguru. Tekijät 2016). IMDb sivuston (2020) mukaan Pärnänen on ollut tehtävissä *sound mixer* eli äänen miksaaja 145 elokuvassa tai televisiosarjassa (IMDb. Olli Pärnänen 2020).

3.3 Äänialan yrityksistä

Yritimme selvittää Suomessa toimivien äänialan yritysten määrää YTJ:n, eli yritys- ja yhteisötietojärjestelmän yrityshaun kautta. Sivulla on mahdollista hakea yrityksiä yrityksen nimen, Y-tunnuksen, yritysmuodon ja LEI-tunnuksen perusteella. Kokeilimme hakua yrityksen nimellä hakusanalla ”ääni”. Kyseinen hakusana antoi yli 200 osumaa, eikä pystynyt näyttämään tuloksia ilman haun rajaimista. (Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä. Yrityshaku 2020.) Äänialan yritysten nimiä on mahdotonta lähteä arvaamaan, joten YTJ:n hakua ei voi pitää luotettavana lähteenä äänialalla toimivien yritysten määrän arvioinnissa.

Haimme myös Finderin yrityshaun kautta yrityksiä hakusanalla ”äänitysstudio”. Saimme haullla yhteensä 23 hakutulosta, joista 18 oli yrityksiä ja 5 henkilöitä (Finder. 2020). Nämä yritykset ja niiden perustiedot on koostettu liitteeseen 5. Haku antaa suuntaa antavan kuvan äänitysstudioiden lukumäärästä, mutta ei siltikään ole luotettava lähde arvioitaessa kaikkia äänialalla toimivia yrityksiä tai henkilöitä. Ääniala työllistää ihmisiä erilaisiin tehtäviin, eivätkä kaikki äänialalla toimivat yrittäjät työskentele studiossa. Tämä koskee esimerkiksi äänittäjiä ja puomittajia.

Koska ääniala työllistää tekijöitä useisiin eri osa-alueisiin, on yritysten toimintatavoissa eroja. Osa yrityksistä työskentelee todella kapealla osa-alueella, kun taas osa pyrkii tarjoamaan asiakkailleen monipuolisesti äänialan palveluita. Kattavalla tarjonnalla yritys pystyy tarjoamaan asiakkaalleen kaiken, mitä elokuvan tai televisio-ohjelman äänen tekeminen pitää sisällään. Tällainen yritys on esimerkiksi Meguru Film Sound Oy, jonka tarjontaan kuuluvat kaikki työtehtävät kenttä-äänittämisestä jälkituotantoon (Meguru Film Sound Oy 2016).

Jotkin AV-alan jälkituotannon yritykset tarjoavat esimerkiksi leikkauksen ja värimäärittelyn lisäksi myös äänipalveluita. Helsinkiläinen Post Control mainostaakin itseään sloganilla ”The power of full-service post” eli kokonaisvaltaisen jälkityön tehokkuus. He laajentavat tälläkin hetkellä ääniosastoaan, jotta voivat tarjota kyseisiä palveluita paremmin. (Post Control. Services 2020.)

Yrityksen on myös mahdollista erikoistua johonkin yksittäiseen osa-alueeseen. Vaikka Meguru Film Sound Oy tarjoaa asiakkaalleen monipuolisesti palveluita, on yritys kuitenkin erikoistunut pitkien elokuvien miksaamiseen ja on kyseisellä osa-alueella Suomen suurimpia (Lehtonen 2016). Suomessa toimii myös useita musiikin masterointiin erikoistuneita yrityksiä, jotka mainostavat omaa osaamistaan erityisesti tällä osa-alueella. Esimerkiksi Jaakko Viitalähteen Virtalähde Mastering on toiminimiyritys, mikä ainoastaan masteroi musiikkia, eikä osallistu musiikintekemisen muihin vaiheisiin (Virtalähde Mastering 2019). Tällaisella toimintatavalla yritys voi hankkia laitteistoa suoraan kyseisiin tehtäviin, kun taas useita erilaisia palveluita tarjoava yritys joutuu hankkimaan paljon laitteistoa, joten se tarvitsee suuren pääoman jo perustamisvaiheessa. Foley on myös osa-alue, jota moni yritys tarjoaa. Siihen erikoistuneita yrityksiä on Suomessa kuitenkin vain muutamia (Yrittäjät.fi. Uutiset 2019). Suomalainen foley-artisti Heikki Kossi toimii muun muassa toimitusjohtajana perustamassaan foley-yrityksessä H5 (H5. About us 2019).

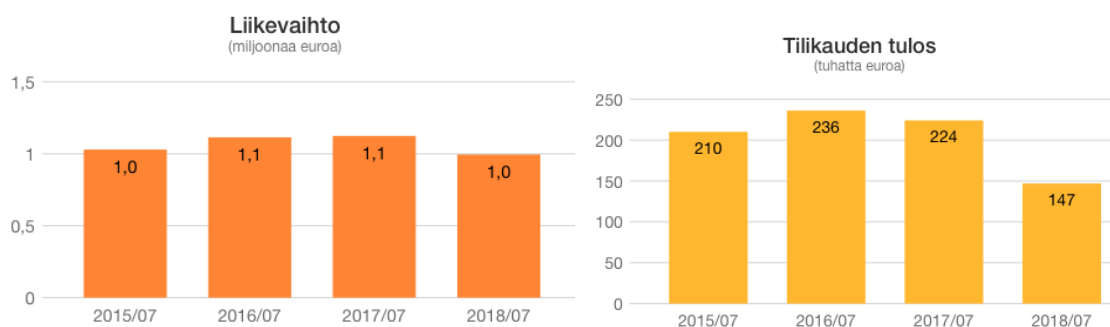
Suomessa äänialalla toimii suhteellisen vähän pelkästään äänikaluston vuokraamiseen keskittyneitä yrityksiä. Tämä johtunee siitä, että jotkut yritykset myös vuokraavat laitteistoaan ja tilojaan eteenpäin. Tällainen toimintatapa mahdollistaa sen, ettei ostettu laitteisto jää käyttämättä, koska laitteet ja tilat tuovat yritykselle liikevaihtoa ainoastaan silloin, kun niitä käytetään. Kalustoa tuotantoihin vuokraavat sellaiset yritykset, jotka tarjoavat muitakin palveluita esimerkiksi äänen jälkitöissä. Helsingissä toimiva Auru Audio tekee kenttä-äänityksiä, mutta he myös vuokraavat kalustoaan ja hoitavat tarvittaessa myös äänen jälkituotannon työtehtävät (Auru Audio. 2020). Vuokraavia tahoja ovat myös kalustovuokraamot, joilla on elokuva- ja televisiotuotantoon liittyvää laitteistoa. Tästä esimerkkinä Helsingissä toimiva Kinos Rentals. (Kinos Rentals. Equipment 2020.)

Suomessa on myös muutama yritys, jotka tarjoavat niin sanottuja ääniautoja eli äänen tallennukseen erikoistuneita ulkotuotantoautoja. Tällaisten autojen määrää on vaikea arvioida, koska tarkkaa määritelmää sille, kuinka suuria tai monipuolisia autojen tulee olla, ei ole. Helsingissä sijaitsevan Transmix Oyn auto tarjoaa 128 mikrofonianavan tallennuksen tapahtuman järjestämispaikalla (Transmix. Äänitysauto 2020). Tällaisia palveluita tarvitsevat esimerkiksi SuomiLoven kaltaiset suurtuotannot televisioon lähtevän äänen miksaamiseen (Msconic. Blogi

2020). Myös Soundon Oy tarjoaa samankaltaista äänitysauspalvelua. He ovat tehneet muun muassa The Voice of Finland ohjelman äänityksen ja televisiomainonnan. (Msconic. Referenssit 2020.)

3.3.1 Esimerkki 1. Elokuvaäänityhtiö Humina Oy

Humina on vuonna 1999 perustettu yritys, jonka toimipiste on Helsingin Punavuorella (Finder. Elokuvaäänityhtiö Humina Oy 2020). Sen asiakkaina toimivat tuotantoyhtiöt, joiden kanssa yritys tekee televisiomainoksien ja –sarjojen sekä elokuvien äänisuunnittelua. Päätoimialana on äänituotanto. Yritys tekee ja tuottaa myös suoraan mainosyhtiöille radiomainoksia. (Lilja & Toivonen 2018.) Kuten kuviossa 4 tulee ilmi, oli vuonna 2018 Huminan liikevaihto 1,0 miljoonaa euroa, josta voittoa oli 147 000 euroa.

KUVIO 4. Elokuvaäänityhtiö Humina Oy:n taloustiedot (Finder. Elokuvaäänityhtiö Humina Oy 2020)

Yritys ei harjoita erillistä asiakashankintaa vaan alan toimijoiden kautta muodostuvien suhteiden kautta sana leviää, missä ohjaajat ovat isossa roolissa. On kuitenkin otettava huomioon, että yritys tekee pääasiassa töitä muille yrityksille tai yhdistyksille, eikä yksityishenkilöille. (Lilja & Toivonen 2018.) B2B-myynti, eli yritysten välinen kauppa ja markkinointi, on yleistä äänialan yrityksille (Alonso 2019). Esimerkki mainostuotannosta ja Huminan osuudesta siihen on koottu liitteeseen 4. Yrityksen ensimmäiset asiakkaat tulivat toimitusjohtaja Tuomas Sepäsen mukana hänen edellisestä työpaikastaan. Aluksi liiketoiminta olikin vain muutaman asiakkaan varassa. Usein asiakas haluaa, että työn tekee joku hänelle jo tuttu tekijä. (Lilja & Toivonen 2018.)

Yrityksessä on neljä vakituista työntekijää, joista kolme toimii äänisuunnittelijoina ja yksi säveltäjänä. Humina tekee paljon mainosspotteja, joiden tekemiseen he

käyttävät suhteellisen lyhyen ajan verrattuna siihen, kuinka kauan esimerkiksi ohjaajat ovat työskennelleet projektin kanssa. Tämän vuoksi asiakas haluaakin, että Huminalla ollaan työstä innostuneita ja kiinnostuneita, koska asiakas itse on työskennellyt projektin kanssa pidempään. Normaalisti työn kesto on puolesta tunnista noin kahteen päivään, yleensä hieman vajaa yksi työpäivä. (Lilja & Toivonen 2018.)

Kuten kuvioon 5 koostetusta business model canvas -tutkielmasta tulee ilmi, Humina lupaa tuoda asiakkaalle taiteellista näkemystä sekä tyyliä ja osaamista. Koska moni asiakkaista on yritykselle entuudestaan tuttuja, tietävät he saavansa juuri sitä mitä haluavatkin. Kokemuksella ja ammattitaidolla yritys tuo ratkaisuja asiakkaan ongelmiin ja tarjoaa niihin erilaisia ratkaisumalleja. Tekijän tulee oppia tuntemaan asiakas ja tietämään mistä hän pitää. Asiakkaan näkemykset on myös joissain määrin haastettava, eli hänelle on tarjottava vaihtoehtoisia näkemyksiä yhden sijaan. Keskinertaiseen tulokseen ei saa tyytyä ja tällä tavalla varmistetaan, että asiakas haluaa käyttää Huminan palveluita vastaisuudessakin. Liiketoiminta yrityksessä perustuu nimenomaan suhteisiin ja siihen, että Suomessa mainostuotannot pyörivät pienissä piireissä. (Lilja & Toivonen 2018.)

<p>KUMPPANIT </p> <p>Muutamia yrityksiä, jotka lopettaessaan tekisivät ison loven liikevaihtoon. Liiketoiminta ei kuitenkaan ole näiden varassa.</p> <p>Asiakkaan kanssa ei yleensä tehdä sopimuksia. Sopimukset suullisia.</p> <p>Materiaalien kanssa yhteydessä tuottajaan tai tuotantopäällikköön, äänisuunnittelusta keskustellaan ohjaajan kanssa</p> <p>Joitakin töitä saatetaan ulkoistaa, esimerkiksi Foley.</p>	<p>YDINTOIMINNOT</p> <p>Lopputuloksen oltava hyvä.</p> <p>Asiakkaan näkemykset haastettava, eikä tyydyttävä keskinkertaiseen.</p> <p>Täytyy olla kiinnostunut siitä, mitä tekee</p> <p>RESURSSIT</p> <p>Tekijät: 3 äänisuunnittelijaa ja yksi säveltäjä.</p> <p>Kokemus hankittu TTVO:sta ja alan töitä tekemällä.</p> <p>Kirjanpito ulkoistettu.</p>	<p>ARVOLUPAUS </p> <p>Asiakas saa taiteellisen näkemyksen.</p> <p>Tyyliä ja osaamista.</p> <p>Ratkaisuja asiakkaan ongelmiin.</p> <p>Luottamus kustannusten suhteen (laskutetaan rehellisesti)</p> <p>Näkemys ja luottamus.</p>	<p>ASIAKASSUHDE</p> <p>Ei ole harjoitettu asiakashankintaa.</p> <p>Suhteet tärkeitä (ohjaajat isossa roolissa → sana leviää)</p> <p>KANAVAT</p> <p>Ei tiettyä kanavaa. Liiketoiminta perustuu ”piirien pienuuteen”, suhteisiin ja vakioasiakkaisiin.</p> <p>Aikaisempi alan työ synnytti ”vakioasiakkaat”.</p>	<p>ASIAKASRYHMÄT </p> <p>Tuotantoyhtiöt (TV-mainonta, elokuvat, sarjat)</p> <p>Mainostoimistot (radiomainokset)</p>
<p>KULURAKENNE</p> <p>Palkat ovat suurin menoerä. Palkkojen määrä aina sama, ei siis sidottu työmäärään. Voitoista osa jaetaan osinkoina ja osa jää pahan päivän varalle.</p> <p>Kalustosta aina jotain pieniä kuluja.</p> <p>Vuokrat, läpilaskutus, arkistomusiikki.</p>		<p>TULOVIRRAT </p> <p>Ansaintalogiikka: tuntipohjainen = laskutus tehtyjen tuntien mukaan.</p> <p>Musiikista lisäksi voi tulla käyttömaksuista tuloa.</p> <p>Yrityksen tulot tehdystä työstä, ei apurahoja.</p>		

KUVIO 5. Elokuvaääniyhtiö Humina Oy, Business Model Canvas (Heikura 2020, perustuen lähteeseen Tutkielma – Elokuvaääniyhtiö Humina Oy, Lilja & Toivonen 2018).

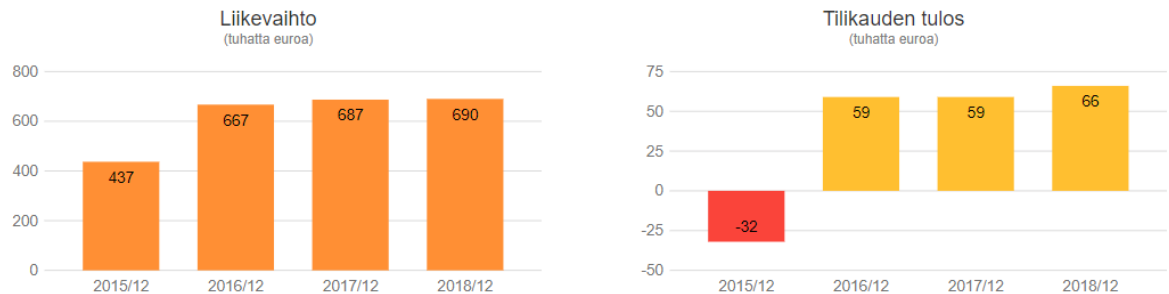
Huminan tulot muodostuvat tehdystä työstä. Apurahoja he siis eivät saa tai edes yritä hankkia. Spotit tuotetaan tuntihinnalla, eikä esimerkiksi valmiin työn sekuntien mukaan. Asiakkailla on myös luottamus yritykseen kustannusten suhteen, eli laskuun ei lisätä ylimääräistä ja yritys laskuttaa vain siltä ajalta, kun töitä on tehty. Yritys saa tuloja myös musiikin erilaisista käyttömaksuista. Suurimpia kuluja ovat yrityksen työntekijöiden palkat sekä toimitilojen vuokra. Humina on vuokralla kahdessa asunnossa Punavuoreessa, jotka he ovat yhdistäneet yhdeksi isoksi toimitalaksi. Työntekijät saavat kuukausipalkkaa, eikä töiden määrä vaikuta palkkaan. Välillä töitä on enemmän ja välillä vähemmän. Jotkut kaudet ovat hiljaisempia kuin toiset sesongin mukaan. Kaluston ylläpidosta tulee joitain kuluja, mutta lähes kaikki laitteet on ostettu suoraan yrityksen omaksi. Tällä tavalla niistä ei tule juoksevia kuluja. Liikevoitosta osa maksetaan osinkoina omistajille ja osa jätetään säästöön. (Lilja & Toivonen 2018.)

Yrityksellä on muutamia avainkumppaneita, joiden kanssa yhteistyötä on tehty jo yrityksen alkua ajoista saakka. Esimerkiksi muutaman tuotantoyhtiön kanssa yhteistyö on niin tiivistä, että sen päättyessä vaikutukset liikevaihtoon olisivat merkittävät. Tähän on kuitenkin varauduttu, eikä liiketoiminta perustu vain muutamaasi asiakkaaseen. Sopimukset ovat lähes aina suullisia ja varsinkin pitkäaikaisen asiakkaiden kanssa molemmat osapuolet tietävät, millaiset kulut töistä suurin piirtein seuraa. Humina pyrkii tekemään kaikki äänityöt aina itse, mutta joitakin työtehtäviä he joutuvat joskus ulkoistamaan. Esimerkiksi televisiosarjoissa ja elokuvissa foley-äännet ulkoistetaan muille toimijoille. Mainoksissa saatetaan käyttää myös arkistomusiikkia, joka useimmiten hankitaan tietyiltä Huminan käyttäjiltä yrityksiltä. Tällaiset kulut otetaan aina huomioon kustannusarviossa. (Lilja & Toivonen 2018.)

3.3.2 Esimerkki 2. Finnvox Studiot Oy

Finnvox on vuonna 1965 Helsingin Pitäjänmäkeen perustettu studio, joka rakennettiin alkujaan nimenomaan musiikin levytystä varten. Finnvox oli valmistuttuaan ensimmäinen laatuaan Suomessa ja se on pitkään ollut yksi Suomen tunnetuimmista studioista. (Finnvox. Historia 2018.) Nykyään Finnvoxilla on yhdeksän studioita sekä näiden lisäksi pelkästään elokuvaääntä varten rakennettu Cinepost-

elokuvamiksaamo, jossa on mahdollista miksata niin 2.0 stereota, 5.1 ja 7.1 surround-ääntä kuin Dolby Atmos Premixiä (Finnvox. Tilat 2018). Kuten kuviosta 6 näkee, vuonna 2018 Finnvoxin liikevaihto oli 690 000 euroa, josta voittoa yritykselle tuli 66 000 euroa.

KUVIO 6. Finnvox Studiot Oy:n taloustiedot (Finder. Finnvox Studiot Oy 2020)

Kuvio 7 on Finnvoxin business model canvas. Finnvoxilla on yrityksenä vahva historia ja referenssitöitä löytyy paljon. Näin ollen yrityksellä on jo valmiiksi luotettava maine. Asiakkaana yritykselle toimii tavanomaisesti yksilö, yhteisö tai ryhmä, joka tarvitsee apua äänen käsittelyssä joko musiikki- tai elokuva- ja televisiopuolella. Yritys korostaa eettisissä arvoissaan erityisesti tasa-arvoa. Finnvox pitää yllä asiakassuhteitaan hienovaraisesti ilman mainoksien lähettämistä ja luottaa siihen, että asiakas ottaa yhteyttä tarpeen vaatiessa. Finnvoxin omien sanojen mukaan monista asiakkaista tulee yrityksen työntekijöille ystäviä, joita tavataan erilaisissa tilaisuuksissa. Finnvoxin mukaan ”paras tapa siirtää palvelu asiakkaalle on istua pöytään keskustelemaan.” (Kinnunen & Liira 2020.)

KUMPPANIT Laitteiden valmistajat Maahantuojat Elokuvatuotantoyhtiöt Soittajaverkostot	YDINTOIMINNOT Maailmanlaajuisesti kova laatu ja osaaminen. Digitaalista ja analogista. Osaajia monenlaisiin tyyliin. Keskinäinen kommunikaatio. Koulutuspalaverit. RESURSSIT Osaava henkilökunta. Hyvät tilat. Hyvät laitteet.	ARVOLUPAUS Parasta mahdollista apua. Rehellisyys ja korkea laatu. Asiakassuhteet pitkiä ja pysyviä. Yhteistyö nimekkäiden artistien kanssa. Asiakkaat mukana prosessissa. Myyntitilaisuuksissa pyritään tarjoamaan ratkaisuja ja vaihtoehtoja helposti. Tarjotaan valmis ratkaisu. Ei salailua	ASIAKASSUHDE Yhteiset tahot suosittelevat. Monista asiakkaista ystäviä. Luottamus asiakkaisiin, ei tarvitse mainospommittaa. Paras tapa siirtää palvelu asiakkaalle on keskustelemalla. KANAVAT Yrityksellä on vahva historia ja referenssejä löytyy. → Ei tarvitse uskotella asiakkaita.	ASIAKASRYHMÄT Yksityshenkilö, yhteisö tai ryhmä, joka tarvitsee apua äänen käsittelyssä. Bändit laidasta laitaan. Elokuvayhtiöt. Kaikille paras mahdollinen palvelu. On kapasiteettia hoitaa kaikki ja se on kunniaakysymys. Tasa-arvo on yrityksen eettisissä arvoissa.
KULURAKENNE Palkat, tuotantotilat ja laitteet merkittävimmät kulut. Uuden rakentamisen ja vanhan ylläpito. Toimiviin tiloihin ja tekniikkaan sijoitetaan. Työntekijät projektityöntekijöitä ja kuukausipalkalla olevia. Kulut ovat hyvin vakiot. Toimitusjohtaja seuraa kuluja ja saa kuukausiraportit. Kassavirtoja mietitään pitkälle tulevaisuuteen.		TULOVIRRAT Rahavirta koostuu asiakkaan maksamista palveluista ajankäytön mukaan. Kuvapuoli 40-45%, äänitys 40-45%, masterointi 15-20%. Hinnoittelu työmäärän mukaan. Päivähinta ja projektihinta. Yleinen alan hinnoittelumalli. Asiakkaat ja projektit pyritään pitämään tasa-arvoisina.		

KUVIO 7. Finnvox Studiot Oy – Business Model Canvas (Heikura 2020, perustuen lähteeseen Tutkielma – Finnvox, Kinnunen & Liira 2020).

Yrityksen vahvuutena voi pitää maailmanlaajuisestikin tunnustettua laatua ja työntekijöiden osaamista. Ydintoiminnoikseen Finnvox listaa muun muassa mahdollisuuden digitaalisen ja analogisen miksauspyöydän käyttöön, ammattilaisten palveluiden tarjoamisen elokuvan ja musiikin eri tyyliin sekä teknologian kehityksessä mukana pysymisen. Yrityksen työntekijöiden keskinäinen kommunikaatio on keskeisessä roolissa Finnvoxin toimintatavoissa. Esimerkiksi ongelmien ilmetessä työntekijä kääntyy ensimmäiseksi jonkun Finnvoxin toisen työntekijän puoleen ja ratkaisu ongelmaan löytyykin monesti asiantuntevien kollegoiden avustuksella. Finnvox järjestää myös yrityksen sisällä koulutuspalavereita työntekijöilleen. (Kinnunen & Liira 2020.)

Finnvox lupaa tarjota asiakkailleen parasta mahdollista palvelua asiakkaan tarpeiden mukaan. Yritykselle korkean laadun ylläpitäminen ja rehellisyys ovat kunnia-asioita ja yritys pyrkii tarjoamaan ongelmiin ratkaisuja ja vaihtoehtoja asiakkaalle mahdollisimman helposti ja läpinäkyvästi. Asiakassuhteet ovat yleensä pysyviä tai pitkiä ja Finnvoxin asiakkaat kokevat tärkeäksi sen, että saavat olla varsinaisessa prosessissa enemmän tai vähemmän mukana. Palveluitaan myydessään Finnvox tarjoaa asiakkailleen valmiin ratkaisun ja lupaa, että kaikki toteutuu halutulla tavalla. Finnvoxin sisäiset resurssit kuten monipuolinen ja osaava

henkilökunta, hyvät tilat sekä laadukas kalusto mahdollistavatkin monenlaisten projektien työstämisen. Yrityksen kumppaneina toimivat muun muassa laitteiden valmistajat, maahantuojat, elokuvatuotantoyhtiöt ja soittajaverkostot. (Kinnunen & Liira 2020.)

Finnvoxin tulot koostuvat asiakkaiden maksamista palveluista ja Finnvox hinnoittelee projektit työmäärän mukaan. Hinnoittelun pohjana on yleensä joko päivätai projektihinta. Tulovirta koostuu suurimmaksi osaksi elokuva- ja televisioalan ja musiikkituotannon työtehtävistä sekä noin viidesosan verran masteroinnista. Merkittävimmät kulut Finnvoxilla ovat työntekijöiden palkat, uusien studiotilojen rakentamiseen ja niiden ylläpitoon menevät kustannukset sekä kalustohankinnat. Yrityksen toimitusjohtaja Risto Hemmi seuraa kuluja kuukausittain ja budjetointi on mietitty pitkälle tulevaisuuteen. Yrityksen toiminta ei ole täysin yhden osa-alueen varassa vaan eri toimialoilla työskentely mahdollistaa hyvin ennustettavan liikevaihdon. (Kinnunen & Liira 2020.)

4 ÄÄNIPALVELUIDEN TARPEELLISUUS

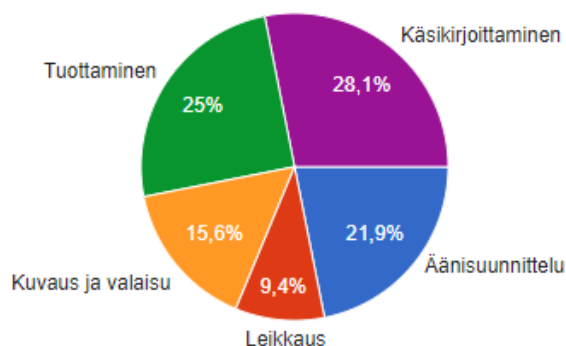
Opinnäytetyötä varten kartoitimme äänipalveluiden tarpeellisuutta. Teimme opiskelijakyselyn, jolla selvitimme äänipalveluiden tarpeita opiskelijoiden keskuudessa sekä kuinka tärkeinä he pitävät äänisuunnittelua ja äänialaa. Olimme myös yhteydessä tuotantoyhtiöihin, jotta pystyisimme selvittämään, millaisia tarpeita elokuva- ja televisioalalla on koskien äänitöitä.

4.1 Opiskelijakysely

Opiskelijakysely lähetettiin tammikuussa 2020 Tampereen ammattikorkeakoulun media-alan opiskelijoille ja vastaamisaikaa kyselyyn oli noin kaksi viikkoa. Kyselyyn vastasi 32 opiskelijaa ja kuten kuvioista 8 tulee ilmi, ovat vastaajat monipuolisesti elokuva- ja televisioalan eri suuntauksien opiskelijoita. Suurin osa vastaajista oli käsikirjoittajia tai tuottajia, kun taas pienin osa vastaajista oli leikkaajia. Koulutuksessamme on mahdollista opiskella useampaa kuin yhtä suuntausta ja siksi vastaajan tuli valita itseään lähimpänä oleva suuntautuminen. Kyselyyn vastanneista ainoastaan yksi henkilö ei ollut tarvinnut äänityöntekijän apua opiskeluiden tai työnteon aikana. 96,9% vastanneista siis oli tarvinnut äänityöntekijän apua, josta voi päätellä, että alalla on kysyntää varsinkin avustavissa tehtävissä.

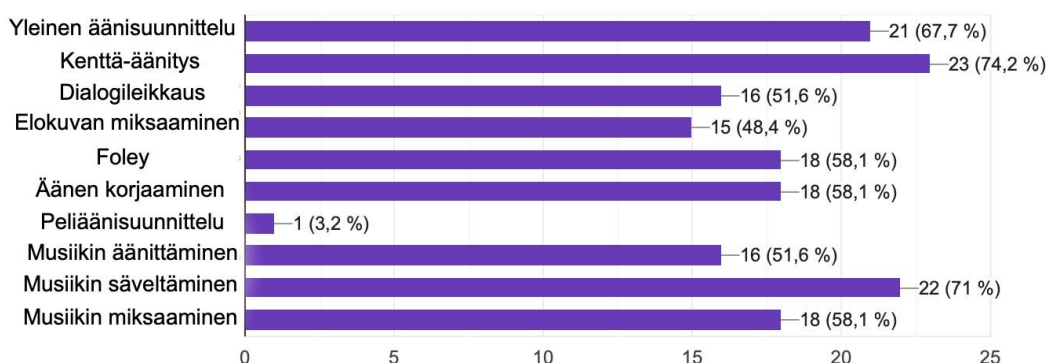
Mikä on suuntautumisesi TV- ja elokuva-alan opinnoissa? (Mikäli useampi, niin valitse itseäsi lähinnä oleva)

32 vastausta

KUVIO 8. Kyselyyn vastanneiden jakauma opiskelualan suuntautumisessa. (Kysely äänipalveluiden tarpeellisuudesta. Heikura & Rantanen 2020)

Kuvioon 9 on koottu vastaukset äänityöntekijöiden tarpeellisuuteen opiskelijoiden keskuudessa. Kyselyyn vastanneista 74,2% koki tarvinneensa apua kenttä-äänityksessä. Kenttä-äänityksen suosio ei yllätä meitä, koska se sisältää useampia työtehtäviä. Kysymyksessä ei eritelty esimerkiksi puomittajan tai äänittäjän rooleja, vaan kysyttiin yleisesti kenttä-äänitykseen liittyvästä avuntarpeesta. Kenttä-äänitys on myös asia, jota eri suuntautumisen opiskelijat saattavat tarvita omissa projekteissaan. Esimerkiksi kuvaaja tarvitsee kenttä-äänittäjää omiin harjoitustöihinsä, tuottaja elokuviinsa ja käsikirjoittaja käsikirjoitusten demovaiheisiin. 71% vastaajista kertoi tarvinneensa apua musiikin säveltämisessä. Muut vaihtoehdot saivat tasaisesti vastauksia. Vain yksi henkilö oli tarvinnut peliäänisuunnittelua. Vaihtoehtoon *Elokuvan miksaaminen* oli lisättyä myös esimerkiksi videoiden miksaaminen ja *Äänen korjaaminen* sisälsi muun muassa kohinan tai vastaavan poistoa. Nykyään videoiden leikkausohjelmissa pystyy tekemään suhteellisen hyvää ääntä, mutta esimerkiksi kohinan poisto on helpointa tehdä äänen käsittelyyn tarkoitettussa ohjelmassa.

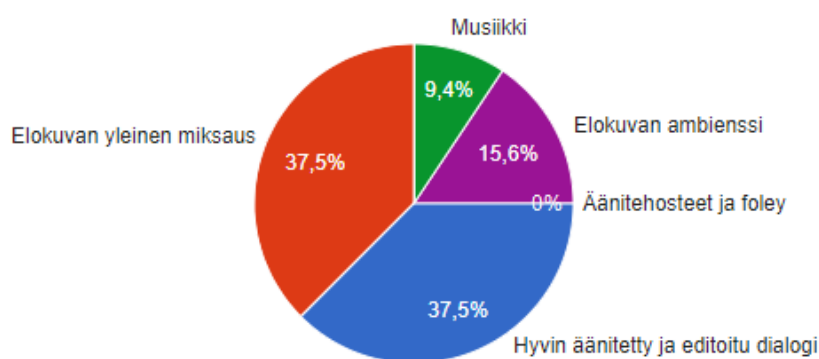
KUVIO 9. Millaista apua vastaajat ovat tarvinneet äänityöntekijältä. (Kysely äänipalveluiden tarpeellisuudesta. Heikura & Rantanen 2020)

Kyselyssä halusimme lisäksi selvittää, mitä tekijöitä opiskelijat pitivät tärkeimpänä onnistuneessa projektissa äänen osalta. Kuvio 10 osoittaa, että hyvin äänitetty ja editoitu dialogi sekä elokuvan yleinen miksaus ovat siinä opiskelijoiden mielestä tärkeimmät tekijät. Suomalaisten elokuvien dialogin epäselvyydestä on kirjoitettu lehdissä ja elokuvien tekijät saavat siitä myös paljon palautetta (Klaavo 2016). Kyselyn muita vaihtoehtoja musiikkia, äänitehosteita ja foley-ääniä sekä elokuvan ambienssia opiskelijat pitivät vähemmän tärkeinä asioina. Ambianssi on asia, jonka ihmiset kokevat eri tavalla. Itse koemme ambienssin tilan ja

ympäristön ääninä. Se voidaan kuitenkin myös käsittää laaja-alaisemmin, kuten elokuvan tunnelmana ja erilaisten tunteiden luojana, vaikka näitä asioita yleensä luodaan äänisuunnittelulla (Soundsnap Blog. Jason Brandel 2019).

Mitä seuraavista pidät ensisijaisesti tärkeimpänä asiana onnistuneessa projektissa äänen osalta?

32 vastausta

KUVIO 10. Tärkein asia onnistuneessa projektissa äänen osalta. (Kysely äänipalveluiden tarpeellisuudesta. Heikura & Rantanen 2020)

4.2 Tuotantoyhtiöiden näkökulmia

Opinnäytetyötä varten haastattelimme kolmen tuotantoyhtiön edustajaa. He avasivat meille tarkemmin sitä, miten erilaiset projektit toteutetaan äänisuunnittelun osalta ja millainen yhteistyö on toimivaa yritysten välillä. Haastatteluilla selvitimme myös tuotantoyhtiöiden omia resursseja kenttä-äänitykseen sekä jälkituotantoon liittyen. Oktober Oy:n tuottaja Satu Majava sekä It's Alive Films Oy:n toimitusjohtaja Jani Pösö avasivat myös äänisuunnitteluun varattavaa budjettia.

4.2.1 Rabbit Films Oy

Haastattelimme opinnäytetyötä varten Rabbit Films Oy:llä jälkituotantovastavana työskentelevää Janne Viantoa, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa televisio-ohjelmien leikkaus ja äänisuunnittelu. Rabbit Films Oy on suomalainen vuonna 2000 perustettu tuotantoyhtiö, joka tuottaa yhtiön mukaan originaaleja tv-formaatteja ja suomalaista prime time -televisioviihdettä. Rabbit Films Oy:n toimitus sijaitsevat sekä Helsingissä että Yhdysvaltojen Hollywoodissa, Los Angelesissa, joka mahdollistaa yhtiön kansainvälisen kasvun. (Rabbit Films. Tarina 2020.)

Haastattelussa halusimme selvittää muun muassa, kuinka paljon äänitöitä tehdään tuotantoyhtiön sisällä sekä kuinka paljon ja millaisia äänitöitä ulkoistetaan muille yrityksille. Kysyimme myös kuka vastaa siitä, mitkä yhtiöt valitaan jälkituotantoon mukaan ja miksi juuri kyseiset yhtiöt valitaan. Haastattelussa tulee kuitenkin huomioida se, että Rabbit Films Oy on erikoistunut suomalaiseen televisiovihteeseen ja näin ollen Viannon vastaukset eivät välttämättä mene täysin yhteen suomalaisten draama- ja fiktiotuotantojen käytäntöjen kanssa. (Vianto 2020.)

Viannon mukaan Rabbit Films Oy:llä ei ole hänen itsensä lisäksi muita työntekijöitä, joille äänen kanssa työskentely olisi tuttua. Hän äänisuunnittelee pääsääntöisesti itse kaikki leikkaamansa ohjelmat ja useimmiten vain ohjelmien äänen loppumiksaus ulkoistetaan toiselle yritykselle. Mikäli ohjelma koostuu monesta eri palasesta, kuten esimerkiksi suuresta määrästä inserttejä, on helpompaa, että ohjelman äänisuunnittelu tehdään talon sisällä ja vasta lopuksi lähetetään ohjelma kokonaisuutena pakettina miksaukseen. Näin minimoidaan liikkuvien palasten määrä projektissa ja vähennetään projektin kustannuksia tuotantoyhtiölle. (Vianto 2020.)

Kun Rabbit Films Oy:ltä lähetetään valmiiksi leikatut ja äänisuunnitellut ohjelmat äänen loppumiksaukseen, teettää tuotantoyhtiö miksaustyön tutuilla yrityksillä ja luottotekijöillä. Vianto kertoo, että hänellä on kokemusta monista yrityksistä äänen jälkitöiden suhteen, mutta vain muutaman kanssa niin sanottu yhteinen sävel on löytynyt. Viannon mukaan ”luottotekijöiden kanssa ei tarvitse koskaan korjata mitään ja kaikki hoituu niin kuin pitääkin” ja tästä syystä käyttää mielellään heitä. (Vianto 2020.)

Vaikka Vianto itse mielellään käyttää tiettyjä ääniyrityksiä, tuotantoyhtiön tuottajat sopivat jälkitöiden aikatauluista ja tarpeen tullen kilpailuttaa yhtiöt. Mikäli yhteistyö ei kuitenkaan jossakin projektissa toimi halutulla tavalla, kerrotaan tästä tuottajille. Tällöin tuottajat ottavat huomioon tulevaisuuden projekteja ajatellen edelliset kokemukset näiden yritysten kanssa. Ongelmat, joita Vianto on kohdannut leikkausversioiden valmistuttua ja eteenpäin lähdettyä, ovat monesti liittyneet juuri tuotantoyhtiön ja äänen jälkityöyrityksen väliseen kommunikointiin. Viannon

mukaan heidän käyttämiensä äänen jälkityöryityksien vahvuus on se, että kommunikaatio leikkaajan kanssa toimii, vaikka heti aluksi ei täysin ymmärrettäisikään, mitä tuotantoyhtiö tarkalleen haluaa. Jos kommunikaatio ei toimi ja asioiden selvittämiseen kuluu liikaa aikaa, kärsii siitä yhteistyön tehokkuus ja toimivuus. Vianto pitääkin leikkaajan ja äänen jälkitöiden tekijän välistä kommunikointia todella tärkeänä asiana. (Vianto 2020.)

Kysyimme Viannolta käyttääkö tuotantoyhtiö mieluummin ääniyritystä, joka hoitaa sekä kenttä-äänityksen että äänen jälkityön vai haittaako, jos tuotannoissa käytetään useampaa eri äänialan yritystä. Vianto kertoo, että useimmissa tapauksissa tietyt tekijät tai yritykset tunnetaan taitavasti hallitsemastaan osa-alueesta ja siksi vain yhden yrityksen käyttäminen ei ole välttämätöntä. On muun muassa työnsä hyvin tekeviä kenttä-äänittäjiä tai esimerkiksi taitavia miksaajia. Mikäli yhteistyö eri tekijöiden välillä on sujuvaa, on monen yrityksen käyttäminen yhtä toimivaa, kuin käyttää yhden yrityksen tarjoamaa kokonaispakettia äänitöistä. (Vianto 2020.)

Haastattelun lopuksi halusimme vielä tietää, olisiko Viannolla jotakin vinkkejä aloittelevalle yrittäjälle tai jotakin erityistä valttikorttia, joka helpottaisi alalla yrittämistä. Viannon mukaan työntekijän ulospäinsuuntautuneisuus ja reippaus kantaa pitkälle. Kunnolla alkuun pääsemiseen täytyy kuitenkin usein olla joku kontakti tai tekijä, jonka kanssa saisi tehtyä yhden onnistuneen projektin, mikä puolestaan kantaisi eteenpäin ja toisi lisää töitä. Vianto nostaa vielä kerran esille kommunikaation tärkeyden, koska alan ihmiset usein Viannon mukaan ”periaatteessa kinnastelevat vain mielipiteistä”. Tällä hän tarkoittaa, että luovalla alalla ei ole oikeaa tai väärää vaan pohjimmiltaan kaikessa on kysymys näkökulmista. (Vianto 2020.)

Yrittäjän pitäisi aina uskaltaa kysyä palautetta tekemästään työstä ja pyytää parannusehdotuksia jo tehtyyn työhön ja myös tulevaisuuden töihin. Hintoja ei missään nimessä kannata polkea. Uutena tekijänä voi kuitenkin olla vaikeaa löytää asiakkaita, jos hintataso on liian korkea ja näyttöä omasta osaamisesta ja työn laadusta ei ole. Viannon mielestä viestinnässä tulisi myös vältellä sähköistä kirjeenvaihtoa ja suosia soittamista sekä asioista puhumista. Viannon kokemusten perusteella sähköpostitse asioiden läpi käymisessä saattaa helposti tulla väärin-

ymmärryksiä, koska sähköpostiviesteistä voi olla vaikeaa tulkita ihmisten tunne-tiloja ja tiettyjen asioiden tärkeyttä. Äänitiedostot kulkevat sähköisesti ja mikäli korjattavaa tulee, soitetaan äänen jälkituotantoyritykselle ja pyydetään projektista uusi versio. Äänirytyksiin paikan päälle meneminen ja versioiden siellä katselu ei Viannon mukaan Rabbit Films Oy:n tuotannoissa useimmiten ole vaihtoehto nopean aikataulun ja matkustuskustannusten vuoksi. (Vianto 2020.)

4.2.2 Oktober Oy

Haastattelimme myös elokuvatuotantoyhtiö Oktober Oy:n tuottajaa ja osakasta Satu Majavaa. Oktober Oy on perustettu vuonna 2004 ja sillä on toimipisteet Helsingissä ja Tervolassa (Oktober. 2020). Yritys on tunnettu dokumenttielokuvista ja ne ovatkin tuotannoissa pääosassa. Joskus yrityksessä tehdään fiktioelokuvia ja pienempiä mainostuotantoja voittoa tavoittelemattomille yhdistyksille. (Majava 2020.)

Majavan mukaan yritys on useiden ohjaajien kanssa samalla linjalla siinä, että välillä ääni on elokuvassa kuvaa tärkeämpi asia. Kuvan voi aina korvata jollakin muulla asialla, kuten kuvituskuvilla. Oikean ihmisen haastattelu kuitenkin esimerkiksi jostakin vaikeasta elämän tapahtumasta on hankala uusia, koska oikeaa tunnelatausta on vaikea saada uudestaan. Dokumenttielokuvissa kyseessä on useasti ihminen ja tarina. Ääntä käytetään myös työkaluna jo projektin kehittäelyvaiheessa. (Majava 2020.)

Yritys käyttää tuotannoissaan pitkälti aina ulkopuolista äänittäjää. Yrityksellä on kuitenkin jonkin verran omaa kalustoa, jolloin he voivat olla joustavia aikataulujen kanssa. Yksi yrityksen työntekijä pystyy myös operoimaan äänikalustoa, jolloin heidän toimistoonsa on mahdollista lyhyelläkin varoitusajalla pystyttää kevyt äänistudio, jossa tehdä haastatteluja. Majava korostaa sitä, että jollekin ihmisille voi olla helpompaa kertoa tarinoitaan toimistolla tavallisessa ympäristössä, kuin oikeassa äänistudiossa. Elokuviin jälkikäteen äänitetyt puheet eli voice overit äänitetään kuitenkin äänitysstudiolla. (Majava 2020.)

Äänen jälkituotanto on Oktober Oy:llä aina ulkoistettu jollekin äänialan yritykselle. Majavan mukaan tuotannoissa äänialan yrityksen valitsee useimmiten ohjaaja.

Tämä johtuu siitä, että ohjaaja haluaa sellaisen yrityksen ja äänisuunnittelijan, jonka kanssa yhteistyö on sujunut aiemmin. Oktober Oy käyttää myös tiettyjä yrityksiä, joiden kanssa he toimivat lähes aina pienemmissä projekteissa. Osa niistä on sellaisia, joiden kanssa yhteistyötä on ollut tuotantoyhtiön perustamisesta lähtien. Yhteistyö tällaisten äänialan yritysten kanssa on helppoa, sillä molemmat osapuolet tuntevat toistensa hyvät ja huonot puolet. (Majava 2020.)

Oktober Oy:llä äänialan yritysten kilpailuttaminen on hieman erilaisempaa, kuin yleensä ajatellaan. Siinä missä yleisesti yrityksiltä pyydetään hinta-arvioita jonkin projektin osalta, dokumenttielokuvissa tuotantoyhtiö saattaa lähestyä jälkituotantoyritystä suoraan käytettävissä olevan budjetin kanssa. Tätä kautta selvitetään, mitä äänialan yritys voi käytettävissä olevalla rahalla tehdä. Toimivassa yhteistyössä molemmat osapuolet ovat budjettiasioissa joustavia ja rehellisiä. Hyvä yhteistyökumppani osaa myös joustaa projektikohtaisesti suuntaan tai toiseen. Josakin projektissa voi esimerkiksi olla käytettävissä vähemmän rahaa, mutta mikäli silloin tekee työnsä hyvin, voi seuraavaan projektiin löytyä enemmän rahaa. Yhteistyö ei toimi, mikäli yritys ei ole valmis joustamaan. Koska ohjaaja on myös mukana kilpailuttamisessa, täytyy yrityksen sopia budjettiin ja ohjaajalle. Majavan mukaan Suomessa on hyvää ääniosaamista ja tekijät ovat aina löytyneet. (Majava 2020.)

Äänen jälkitöihin varattava budjetti riippuu aina projektista. Kenttä-äänitykseen varattavaa budjettia on mahdotonta arvioida, koska tuotannoissa saattaa olla eri määriä kuvauspäiviä ja välillä äänittäjää tarvitaan myös ennakkotuotannossa. Majavan mukaan Oktober Oy:llä äänen jälkitöihin varataan dokumenttielokuvissa maksimissaan 10% budjetista ja fiktioelokuvissa noin 4%. Nämä summat kuitenkin vaihtelevat tuotantojen ja ohjaajien mukaan. Esimerkiksi jotkin dokumentit ovat äänisuunnittelun osalta yksinkertaisempia kuin toiset, jolloin niihin käytetään vähemmän aikaa ja rahaa. (Majava 2020.)

Kysyimme myös Majavalta neuvoja uudelle äänialan yrittäjälle. Tärkeimpänä asiana hän pitää joustavuutta. Kun äänialan yrityksen kanssa käydään keskustelua tulevasta projektista, ei projektin aikataulu välttämättä ole vielä varmaa ja työt saattavat tulla nopealla aikataululla. Dokumenttipuolella helpottaisi, jos kenttä-

äänittäjällä olisi taiteellista silmää, jolloin hän voisi toimia myös äänisuunnittelijana. Näin materiaali olisi äänisuunnittelijalle ennestään jo tuttua. Kontakteja dokumenttien tekemiseen löytää helpoiten kentältä ja sieltä uuden yrittäjän kannattaakin aloittaa, koska jälkituotanto vaatii enemmän investointeja. Majavan mukaan yrityksen olisi myös hyvä löytää oma osaamisalue, jota myydä. Tällöin erottautuu muista äänialan yrityksissä, joita Suomessa on paljon. Myös työtä pelkäämättömät tekijät, jotka tekevät töitä laadulla ja organisoidusti ovat etusijalla. Töihin täytyy myös suhtautua järjellä, eli pitää ymmärtää, miksi dokumenttielokuvioiden teko ja budjetti eroavat esimerkiksi mainostuotannoista. (Majava 2020.)

Halusimme myös selvittää, ostaisiko Oktober Oy:n kaltainen yritys uudelta äänialan yritykseltä täydellä hinnalla äänen jälkityöt vai haluaisiko tuotantoyhtiö, että työ teetetäisiin halvemmalla. Majavan mukaan tällaisessa tilanteessa molempien osapuolien tulee istua alas ja keskustella. Tuottaja ja ohjaaja haluavat uuden yrityksen kohdalla olla varmoja siitä, että yhteistyö äänialan yrityksen kanssa tulee sujumaan. Uuden yrityksen ei tule polkea hintojaan liian alas, mutta ei myöskään hinnoitella itseään projekteista ulos. Jos äänialan yritykseltä pyydetään hintatarjousta, kannattaa Majavan mukaan mahdollisimman hyvin selvittää projektin kokonaisbudjettia ja sitä paljonko äänitöihin on varattu rahaa, koska useasti tuotantoyhtiöt ovat sen jo valmiiksi arvioineet. Äänialan yrittäjän on turha ehdottaa summaa, jos hankkeesta ja sen koosta ei tiedä mitään. (Majava 2020.)

4.2.3 It's Alive Films Oy

Haastattelimme It's Alive Films Oy:llä työskentelevää Jani Pösöä, joka toimii yrityksessä tuottajana ja käsikirjoittajana sekä yrityksen toimitusjohtajana. It's Alive Films Oy on vuonna 2013 Helsingin Teurastamolle perustettu tuotantoyhtiö, jonka tuotannot koostuvat puoliksi pitkistä elokuvista ja puoliksi televisiosarjoista. Näiden lisäksi tuotantoyhtiön sisällä pyritään tekemään vuosittain harrastusmielessä yksi lyhytelokuva. Pösön mukaan se on heidän tapansa kokeilla erilaisia elokuvaan liittyviä asioita ja he näkevätkin lyhytelokuvissa enemmän taiteellista kuin kaupallista potentiaalia. Tähän mennessä It's Alive Films Oy on tuottanut kolme pitkää elokuvaa, yhteensä viisi tuotantokautta kahta televisiosarjaa sekä 17 lyhytelokuvaa. (Pösö. 2020.)

It's Alive Films Oy teettää kaikki ääneen liittyvät työt tuotantoyhtiön ulkopuolella. Äänittäjänä ja äänisuunnittelijana yritys käyttää lähes aina tiettyjä luottohenkilöitä, joiden kanssa toimimisesta yrityksellä on takana pitkä yhteinen historia. It's Alive Films Oy kilpailuttaa hyvin harvoin ääniyhtiöitä, koska nykyisten yritysten ja tekijöiden kanssa yhteistyö on sujunut todella hyvin eikä mainitsemisen arvoisia ongelmia ole tullut vastaan. Pösö kokee parhaaksi sen, että HOD, eli head of department, tässä tapauksessa äänisuunnittelija, valitsee ja kokoaa itse oman työryhmänsä. Viime kädessä tuottaja kuitenkin päättää työntekijöiden palkkaamisesta. (Pösö 2020.)

Pösö kertoo, että äänen jälkityöt vievät tuotannon budjetista 4-6%. Mikäli jälkitöiksi määritellään myös miksaus ja musiikin sävellys, nousee osuus budjetista 7-10%. Tarkka prosentuaalinen osuus riippuu kuitenkin hyvin paljon tuotannon kokonaisbudjetista ja Pösön antama arvio on vain suuntaa antava. Kalustoa yritykseltä löytyy omasta takaa hieman, mutta se on alun perin hankittu lyhytelokuvien tekemistä varten. Esimerkiksi äänityskalusto tulee lähes aina äänittäjän kautta ja joissakin tapauksissa tuotantoyhtiö vuokraa tarpeen tullen lisäkalustoa muualta. (Pösö 2020.)

Ääniyhtiöiden kanssa toimiessaan Pösö arvostaa eniten tekijän näkemystä projektiin ja mahdollisuutta avoimeen keskusteluun. Näkemyksellä Pösö tarkoittaa sitä, että hänen mielestään äänisuunnittelijan työ vaatii taituruutta, jotta elokuvan lopputuloksesta saadaan hyvä. Pösön mukaan tuotantoyhtiön usein käyttämän kahden äänisuunnittelijan Sami Kiiskin ja Tuomas Seppäsen työskentelytavat ovat hyvin erilaiset, mutta äänisuunnittelu itsessään on aina todella onnistunutta. Pösö kertoo myös, että yhteistyötä helpottaa huomattavasti se, että äänisuunnittelija ja tuottaja ymmärtävät toisiaan. (Pösö 2020.)

Kysyimme Pösöltä lopuksi vinkkejä äänialan yritystä perustavalle aloittelevalle yrittäjälle. Ensiksi Pösö kertoo, että yritys on monesti miellyttävämpi perustaa siinä vaiheessa, kun perustajalla on jo valmiiksi joku projekti meneillään. Projektin valmistuttua voi yritys näin saada siitä ensimmäisen työnäytteen. Toiseksi Pösö pohtii Suomessa tällä hetkellä toimivia äänialan yrityksiä ja mainitsee, että muun muassa loppumiksausta tarjoavilla keskenään kilpailevilla yrityksillä voisi olla vielä enemmän annettavaa elokuvalla. Pösö itse toivoisi, että loppumiksaus olisi

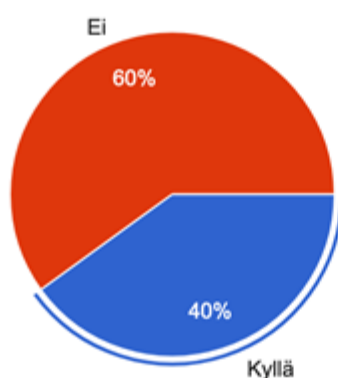
enemmän kuin vain ”koneen käyttöä”, mutta mahdollisuus siihen riippuu paljon siitä, miten valmiiksi äänisuunnittelijan halutaan tekevän elokuvan äänet. (Pösö 2020.)

Kolmanneksi ja viimeiseksi asiaksi Pösö mainitsee vielä, että mikäli elokuva-alan yrityksen aikoo perustaa Suomeen, kannattaa se pelkästään tuotantokannustimien takia perustaa Tampereelle (Pösö 2020). Tuotantokannustimella tarkoitetaan valtiontukea, jota Suomessa on mahdollista saada hakemusta vastaan enintään 25% AV-alaan liittyvän tuotannon kokonaiskustannuksista (Business Finland. Audiovisuaalisen alan tuotantokannustin. Rahoitusehdot 2020). Tampereen kaupunki maksaa Tampereella tehdystä televisiosarjasta, elokuvasta tai muusta AV-alan tuotannosta 10-15% takaisin Tampereen seudulla syntyvistä kustannuksista. Kustannuksiksi lasketaan muun muassa palvelujen ja tavaroiden ostot, välineistön vuokraus ja Tampereen seudulle maksetut palkat. Lisäksi Tampereen tuotantokannustin on yhdistettävissä Suomen 25% tuotantokannustimeen, mikä voi mahdollistaa kokonaisuudessaan jopa 40% kannustimen AV-alan tuotantoihin. (Film Tampere. Tampereen tuotantokannustin 2020.)

5 ÄÄNIALAN YRITTÄJYYDEN HAASTEET

Opinnäytetyötä varten tehtiin tutkimuskysely viidelle äänialan yrittäjälle. Tämän kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa äänialalla toimivien yritysten liiketoimintaan liittyviä haasteita ja ratkaisuja niihin. Kyselyn kysymykset löytyvät liitteistä. Kuten kuvio 11 osoittaa, 40% kyselyyn vastanneista kohtasi yritystä perustaessa jonkinlaisia ongelmia. Tässä luvussa käydään läpi tarkemmin yrityksiä kohtaamia haasteita niin perustamisen yhteydessä kuin perustamisen jälkeen. Kuvaamme yleisimpiä äänialan yritysten ongelmia ja esitämme niihin ratkaisutapoja. Vastanneista kolme oli perustanut yrityksen yksin, muut yritykset olivat useamman ihmisen perustamia.

Tuliko yritystä perustaessa jonkinlaisia ongelmia/haasteita vastaan?

KUVIO 11. Ongelmien tai haasteiden ilmaantuminen yrityksen perustamisvaiheessa. (Tutkimus äänialan yrittäjyydestä. Heikura & Rantanen 2019)

5.1 Perustamiseen liittyvät haasteet

Kyselyn mukaan yleisin uuden yrityksen perustamiseen liittyvä haaste on rahoituksen saaminen. Elokuvaääniyhtiö Humina Oy:llä työskentelevän Tuomas Seppäsen mukaan yritystä perustaessa rahaa ei ollut ja ratkaisu tähän ongelmaan oli lainata rahaa tulevilta asiakasyrityksiltä (Seppänen 2019). Elokuvaääniyhtiö Humina Oy:n ensimmäiset asiakkaat tulivat toimitusjohtajan mukana hänen edellisen työpaikkansa kautta (Lilja & Toivonen 2018). Meguru Film Sound Oy ratkaisi rahoituksen saamiseen liittyvän ongelman käymällä pankkeja läpi, kunnes yhden

pankin kanssa päästiin sopimukseen luotosta, joka mahdollisti yrityksen perustamiseen tarvittavan rahoituksen (Pärnänen 2019).

Kyselyn mukaan muiden yrityksiä edustajat eivät kokeneet yrityksen perustamiseen liittyneen mitään ongelmia. Oletamme tämän johtuvan siitä, että kyselyn kysymykset koskivat nimenomaan vastaajien tämän hetkisiä yrityksiä ja näin ollen vastaajat eivät avanneet lainkaan aiempaa yrityshistoriaansa. Kysymys ei myöskään kattanut yrityksen alkuvaiheita vaan pelkästään perustamisvaiheen.

5.2 Haasteet perustamisen jälkeen

Kyselyn mukaan monissa yrityksissä ilmaantui haasteita pääasiassa vasta perustamisen jälkeen. Esille tuotuja haasteita olivat muun muassa aikatauluongelmat ja budjettien tiukentumiseen liittyvät ongelmat (Pärnänen 2019), töiden liialliseen määrään liittyvät ongelmat (Seppänen 2019) sekä yrityksen vähäinen henkilöstömäärä (Simonsuuri 2019). Moniin ongelmiin ratkaisu oli hyvinkin suoraviivainen, esimerkiksi ratkaisu Simonsuuren esille tuomaan ongelmaan liian pienestä henkilöstöstä oli rekrytoida yritykselle lisää työntekijöitä (Simonsuuri 2019). Kesti mukaan myös rahapula aiheuttaa haasteita. Ratkaisuna hän mainitsee sen, että yritystä pitäisi aktiivisemmin markkinoida ja korostaa omia projekteja (Kesti 2019.)

Mielenkiintoista oli huomata, että vaikka joihinkin yrityksen sisällä oleviin ongelmiin löydettiin ratkaisut, eivät ne kuitenkaan poistaneet mahdollisia ongelmia tulevaisuudessa. Meguru Film Sound Oy:n toimitusjohtaja Olli Pärnäsen mukaan tulevaisuuden ongelmia välttääkseen yritys on yrittänyt tehostaa toimintaansa. Yksi keino on ollut pyrkiä ennakoimaan tulevat ongelmakohdat. (Pärnänen 2019.)

Kysyimme yrittäjiltä, tekisivätkö he jotakin toisin, jos perustaisivat yrityksen nyt. Pärnänen mainitsee, että hän olisi enemmän mukana yrityksen taloushallinnossa ja hankkisi koulutusta (Pärnänen 2019). Simonsuuri tuo esille sen, että hän lähtisi yrittäjäksi yksin. Transmix Oy on perustettu kahden ihmisen toimesta. (Simonsuuri 2019.) Jaakko Viitalähde on perustanut Virtalähde Mastering –yrityksen

yksin ja hän ei ole kohdannut yrityksen perustamisvaiheessa tai sen jälkeen min-käänlaisia haasteita, eikä tekisi nyt yritystä perustaessaan mitään toisin (Viitalähde 2019).

6 TUTKIMUSTULOSTEN YHTEENVETO

Tässä luvussa käymme läpi molempien tutkimuskyselyiden sekä tuotantoyhtiöiden edustajien haastattelujen tuloksia. Käymme läpi myös tekemäämme SWOT-analyysiä äänialan yrittäjyydestä.

6.1 Yhteenveto

Opiskelijoille suunnattu kysely äänipalveluiden tarpeellisuudesta antoi hyvän kuvan siitä, kuinka paljon äänityöntekijöille voi olla tulevaisuudessa tarvetta. Moni projekti ja työvaihe esimerkiksi elokuvatuotannossa tarvitsee äänityöntekijää. On myös huomattavaa, että eri suuntautumisalojen opiskelijat tarvitsevat apua äänitöissä. 96,9% vastanneista oli opiskeluiden aikana tarvinnut äänitöihin liittyvää apua joko kenttä-äänityksessä tai jälkitöissä. Opiskelijat kokivat myös, että elokuvan yleinen miksaus ja selkeä dialogi olivat tärkeimpiä osa-alueita äänitöissä.

Haastattelut toivat esille avoimen kommunikoinnin, joustavuuden sekä ammattitaidon tärkeyden äänialalla. Tuotantoyhtiöillä on tiettyjä äänialan yrityksiä ja henkilöitä, joita käyttävät mieluiten projekteissaan. Yhteistyö on joidenkin äänialan yritysten ja äänisuunnittelijoiden kanssa ollut pitkä esimerkiksi näiden ammattitaidon vuoksi. Äänialan yrityksiltä on tällöin saatu projektille sellainen lopputulos, mitä on lähdetty hakemaan. Haastattelut toivat myös esille oikeanlaisen hinnoittelun tärkeyden. Uusi yrittäjä ei saa hinnoitella itseään ulos projekteista, mutta hintoja ei myöskään saa polkea. Jani Pösö antoi uudelle äänialan yrittäjälle neuvoksi perustaa yrityksen jonkin projektin ympärille, jolloin yritys saa sen myötä heti näyttöä taidoistaan (Pösö 2020). Näin myös liikevaihdon saa käyntiin, eikä yrittäjän tarvitse odottaa ensimmäistä palkkaansa.

Äänialan yrittäjille suunnatun kyselyn vastauksista voi päätellä, että uuden yrityksen perustamista suunnittelevan tulisi ensisijaisesti harkita tarkkaan, mistä saada yrityksen perustamiseen vaadittava rahoitus. Kesthousella työskentelevä Jasse Kesti mainitsee, että yrityksen rahapula on krooninen (Kesti 2019). Mikäli yrittäjä suunnittelee budjettinsa hyvin jo yrityksen alkuvaiheessa, on yrittäminen luultavasti helpompaa kuin sellaisella yrittäjällä, joka ei ole käyttänyt aikaa budjetoinnin suunnitteluun. Yrittäjät eivät myöskään osanneet sanoa ongelmaa, johon ei olisi

löytynyt ratkaisua. Ongelmatilanteiden ratkaisut olivat myös todella yksinkertaisia.

6.2 SWOT-analyysi äänialan yrittäjyydestä

Teimme äänialan yrittäjyydestä SWOT-analyysin perustuen osittain opinnäytetyössä käytettyyn lähdeaineistoon ja osittain mielikuvaamme äänialalla työskentelystä. SWOT-analyysi, eli nelikenttäanalyysi, on yleisesti käytetty analysointimenetelmä. Sen avulla voidaan selvittää yrityksen tämän hetkiset vahvuudet ja heikkoudet sekä tulevaisuuden mahdollisuudet ja uhat, joista jokainen merkitään analyysitaulukossa omaan kenttäänsä. (Suomen Riskienhallintayhdistys. Nelikenttäanalyysi – SWOT 2020.) Analyysin nimi, kirjainyhdistelmä SWOT, tulee englannin kielen sanoista strengths eli vahvuudet, weaknesses eli heikkoudet, opportunities eli mahdollisuudet ja threats eli uhat (Business news daily. Skye Schooley 2019). Listasimme kuvioon 12 SWOT-analyysin mukaisesti analyysin omiin kenttiin ajatuksiamme äänialan yrittäjyydestä.

<p>Vahvuudet (S)</p> <p>Ääni on keskeisessä osassa elokuva- ja televisiotuotannoissa</p> <p>Monipuoliset työtehtävät</p> <p>Ääni on keskeisessä osassa myös muissa medioissa</p> <p>Äänikalusto ei vanhene ja jälleenmyyntiarvo on kohdallaan</p> <p>Luovan työn mielekkyys</p>	<p>Heikkoudet (W)</p> <p>Yrityksiä on paljon ja piirit ovat pienet</p> <p>Asiakkaita vaikea saada ilman kontakteja</p> <p>Studio rakentaminen on kallista</p> <p>Kalustoon saattaa joutua sijoittamaan paljon rahaa</p>
<p>Mahdollisuudet (O)</p> <p>Suomessa on pulaa äänisuunnittelijoista</p> <p>Erikoistumismahdollisuudet</p> <p>Itsensä jatkuva kehittäminen</p> <p>Oman käden jälki näkyy työssä</p>	<p>Uhat (T)</p> <p>Freelance-yrittäjyys ja pätkätyöt</p> <p>Markkinoille pääsyn vaikeus</p> <p>Hintojen polkeminen</p>

KUVIO 12. SWOT-analyysi äänialan yrittäjyydestä (Rantanen 2020).

Äänialan yrittäjyyden vahvuuksina koemme muun muassa sen, että ääni on keskeisessä osassa elokuva- ja televisiotuotantojen eri tuotantovaiheissa. Esimerkiksi äänisuunnittelijan työ alkaa jo esituotantovaiheessa suunnittelun muodossa ja jatkuu aina jälkituotantovaiheen loppuun asti (Elokuvantaju. Äänisuunnittelija 2020). Äänittäjä puolestaan työskentelee kentällä läpi kuvausten (Ammattinetti. Äänittäjä 2019). Äänialan yrittäjyys tarjoaa myös monipuolisesti erilaisia työtehtäviä äänen parissa. Elokuva- ja televisiotuotantojen lisäksi ääni on keskeisessä roolissa myös muissa medioissa, kuten esimerkiksi videopeleissä, mobiilisoveluksissa ja äänikirjoissa. Äänisuunnittelija Jay Rose (2015) kertoo kirjassaan *Producing Great Sound for Film and Video, Expert Tips from Preproduction to Final Mix*, että laadukkaassa äänikalustossa käytettävä teknologia ei vanhene nopeasti ja kalusto säilyttää hyvin jälleenmyyntiarvonsa. Siksi listasimme sen yhdeksi vahvuudeksi. Edeltävien lisäksi omien kokemustemme mukaan luovaa työtä on mielekästä tehdä, mikä tekee siitä ehdottoman vahvuuden äänialan yrittäjyydessä.

Heikkouksiin listasimme äänialalla jo valmiiksi toimivien yritysten suuren määrän, jota on tosin vaikea arvioida tarkalleen. Listasimme heikkouksiin myös elokuva-alalla toimivien pienet piirit. Moni tuotantoyhtiön edustaja, jota haastattelimme opinnäytetyötä varten, kertoi tuotantoyhtiöllä olevan tietyt ääniyritykset, joita käyttävät tuotannoissaan. Uuden yrittäjän voikin olla vaikea päästä sisälle piireihin tai löytää asiakkaita ilman asianmukaisia kontakteja (Vianto 2020). Mikäli äänialan yrittäjä suunnittelee oman studion perustamista, tulisi heikkoudeksi listata myös studion rakennuksesta ja ylläpidosta aiheutuvat suuret kulut ja kalustoon menevät kustannukset.

Mahdollisuuksiin kuuluu muun muassa Suomessa oleva pula äänisuunnittelijoista. Ylen sivuilla julkaistun artikkelin mukaan Suomessa tarvitaan äänisuunnittelijoita yhä useammilla aloilla mukaan lukien elokuva- ja pelialan sekä matkapuhelinteollisuuden. (Yle. Suomessa on pulaa äänisuunnittelijoista 2010.) Artikkelin kohdalla pitää kuitenkin muistaa, että se on julkaistu vuonna 2010 ja näin ollen tieto voi olla vanhentunutta. Ääniala tarjoaa kuitenkin hyvät mahdollisuudet erikoistua erilaisiin työtehtäviin, liittyivät ne mihin mediaan tahansa. Listasimme myös jatkuvan itsensä kehittämisen mahdollisuuden, jonka olemme havainneet

omien kokemusten perusteella. Alalla oppii jatkuvasti uutta niin oman tekemisensä kuin ammattilaisten vinkkien myötä. Mielestämme on myös hienoa nähdä ja kuulla oman käden jälki valmiissa tuotannossa, minkä listasimme sen yhdeksi äänialan yrittäjyyden mahdollisuudeksi.

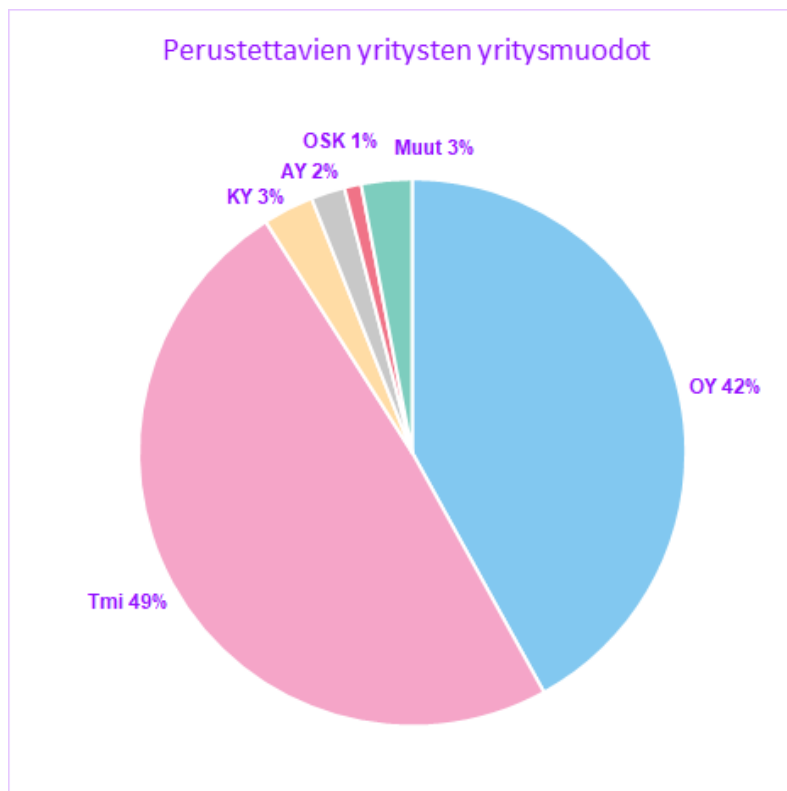
Viimeiseen kenttään listasimme äänialan yrittäjyyteen liittyvät uhat. Ensimmäisenä nostimme esille äänialalla työskentelevien yrittäjien useimmiten freelance-luontoisen työn. Freelance-työ ja pätkätyöt eivät koskaan ole täydellisen varma ympärivuotinen tulonlähde, joten yrittäjän tulisi varautua kausiin, jolloin töitä ei mahdollisesti ole. Listasimme uhkiin lisäksi markkinoille pääsyn vaikeuden ja hintojen polkemisen. Markkinoille pääsy ja niin sanotusti jalan oven väliin saaminen voivat olla äänialan yrittäjälle isoja haasteita. Pahimmassa tapauksessa asiakkaiden puute saattaa johtaa oman työn tarjoamiseen liian halvalla ja hintojen polkemiseen. Hintojen polkeminen hankaloittaa muiden alalla toimivien työtä, sillä sen seurauksena muutkin alalla työskentelevät saattavat joutua laskemaan hintatasoaan pysyäkseen kilpailussa mukana.

7 YRITTÄJYYDEN PERUSTEET

Yrityksellä tarkoitetaan yhden tai useamman henkilön harjoittamaa liiketoimintaa, jonka tarkoituksena on tehdä voittoa (Tilastokeskus. Yritys 2019). Suomessa perustetaan vuosittain n. 30 000 yritystä (Yritä. Yritysmuodot 2019). Tässä luvussa käymme läpi keskeisimmät yritysmuodot, käsittelemme yrityksen perustamisen eri vaiheita ja kerromme mitä yrittäjän tulee ottaa huomioon.

7.1 Yritysmuodot

Kuvioon 13 on koottu Suomessa yleisimmin perustetut yritysmuodot. Suomessa ylivoimaisesti suosituimmat yritysmuodot ovat toiminimi ja osakeyhtiö. Yritystä perustavalle on kuitenkin tarjolla näiden lisäksi yhteensä viisi erilaista yritysmuotoa. Toiminimen ja osakeyhtiön lisäksi erilaisia yritysmuotoja ovat kommandiittiyhtiö, avoin yhtiö sekä osuuskunta. Opinnäytetyössämme lähestymme yrityksen perustamista osakeyhtiön ja toiminimen kautta ja siksi avaamme tarkemmin vain näiden kahden yritysmuodon toimintatapoja.

KUVIO 13. Näistä yleisimmät yritysmuodot ovat toiminimi ja osakeyhtiö, joiden yhteinen osuus kaikista vuosittain perustettavista yrityksistä on 94% (Heikura 2019 perustuen lähteeseen Yritä. Yritysmuodot 2019).

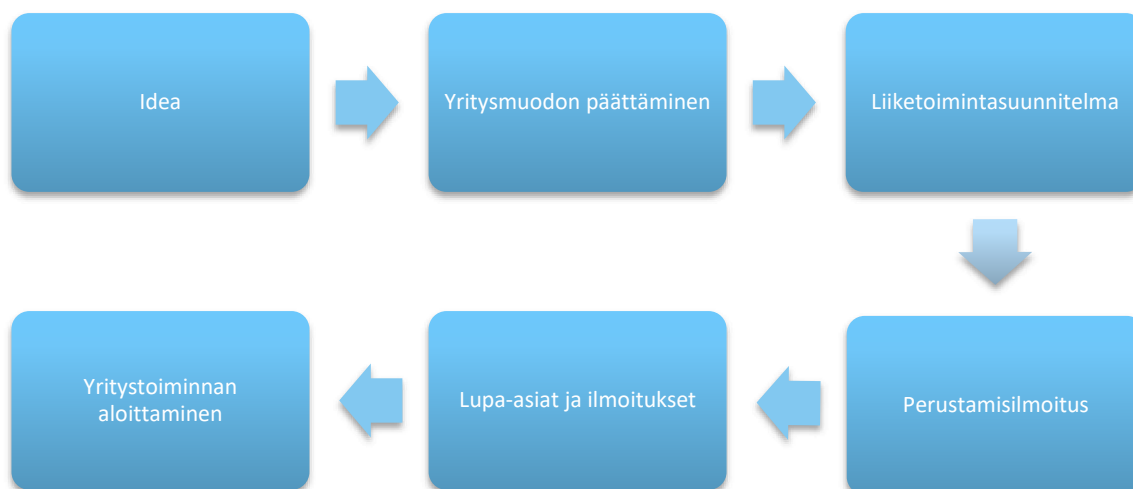
Toiminimi, viralliselta nimeltään yksityinen elinkeinonharjoittaja, on yleisin yritysmuoto Suomessa. Toiminimen perustaminen ei edellytä perustamisasiakirjaa, vaan perustamiseen riittää pelkkä ilmoitus kaupparekisteriin. Tästä syystä toiminimi on hyvin yksinkertainen yritysmuoto. Toiminimellä toimiva yrittäjä tekee kaikki sitoumuksensa ja sopimuksensa omalla nimellään. Näin ollen hän on itse vastuussa kaikista yritykselleen tekemistä sitoumuksista omalla henkilökohtaisella omaisuudellaan. Tämä mahdollistaa sen, että toiminimellä toimiva yrittäjä voi halutessaan milloin tahansa nostaa yritykseltä varoja itselleen. (Yrittäjät. Toiminimi eli yksityinen elinkeinonharjoittaja 2014.)

Osakeyhtiö eroaa toiminimestä siten, että yritys koostuu osakkeista, joiden määrän saa itse perustettaessa päättää ja joiden arvo on perustamisvaiheessa sijoitettavan osakepääoman verran. Osakkeita voi omistaa joko yksityinen henkilö tai oikeushenkilö, kuten toinen osakeyhtiö. 01.07.2019 alkaen ei osakeyhtiön perustamista varten ole tarvinnut olla enää minimi osakepääomaa vaan sen on voinut perustaa millä tahansa pääomamäärällä. Aiemmin osakepääoman minimimäärä on ollut 2500 euroa. (Yritä.fi. Osakeyhtiö lyhyesti 2020.) Osakeyhtiö on omistajistaan erillinen, itsenäinen oikeushenkilö, joka vastaa omista velvoitteistaan. Näin ollen omistajat eivät ole henkilökohtaisesti omalla varallisuudellaan vastuussa yrityksen sitoumuksista ja solmituista sopimuksista. (Yrittäjät. Osakeyhtiö 2014.)

7.2 Yrityksen perustaminen

Kuten kuvioista 14 käy ilmi, yrityksen perustamiseen liittyy kuusi erillistä vaihetta. Yrityksen perustaminen lähtee aina liikkeelle yritysideoista. Kun henkilö on saanut yritykselleen idean, tulee hänen valita yritykselleen yritysmuoto sen pohjalta, mikä yritykselle ja yrittäjälle sopii parhaiten. Yrittäjät-verkkosivun (2019) mukaan yritysmuodon valinnan jälkeen seuraavana vaiheena on liiketoimintasuunnitelman teko. Pienemmillä yrityksillä, joihin liittyy vähän riskejä ja pääomaa, voi olla hyvinkin lyhyt liiketoimintasuunnitelma, mutta isommilla yrityksillä liiketoimintasuunnitelman teko ja sen päivitys voivat viedä paljonkin aikaa. Liiketoimintasuunnitelmassa käydään läpi yrityksen keskeisimmät asiat, kuten myynti ja markkinointi, budjetti, henkilöstömäärä ja erilaiset yritystoimintaan liittyvät riskit. Mikäli yrittäjän aikomuksena on hakea rahoitusta, tulee liiketoimintasuunnitelmassa käydä selkeästi ilmi, onko yrityksen tuotteella tai palvelulla kysyntää ja asiakkaita.

(Yrittäjät. Liiketoimintasuunnitelma 2019.) Mahdollista starttirahaa voi aloitteleva yrittäjä hakea vain, jos hän on tehnyt kattavan liiketoimintasuunnitelman (Yrittäjät. Starttirahan hakeminen 2019).

KUVIO 14. Yrityksen perustamisen eri vaiheet (Heikura 2019 perustuen lähteeseen Yrittäjät. Yrittäjän ABC 2019).

Liiketoimintasuunnitelmaa seuraa yrityksen perustamisilmoitus, jonka ensimmäinen vaihe on päättää yritykselle nimi. Toiminimiyrityksen voi nimetä yrittäjän nimellä, mutta nimi voi olla myös mikä tahansa muu. Tämä ei kuitenkaan muuta sitä, että toiminimiyritys on yhä yrittäjän vastuulla yksityishenkilönä, nimeämisestä huolimatta. Yritystä nimettäessä tulee ottaa huomioon, että yrityksen nimi ei saa olla sama tai liian samankaltainen kuin jonkin toisen yrityksen nimi. (Yrittäjät. Yrityksen perustamisilmoitus 2019.)

Perustamisilmoitukseen täytetään myös yrityksen perustietoja kuten yhteystiedot ja paikkakunta. Toiminimiyrityksen paikkakunta on aina yrittäjän asuinpaikkakunta, mutta muissa yritysmuodoissa se voi olla jokin muu, kuten yrityksen toimipaikka. Tilikaudeksi on yleensä varmintä merkitä kalenterivuosi, mutta mikäli yritys toimii jonkin sesongin aikana, voi tilikauden merkitä alkamaan esimerkiksi syksyllä tai kesällä. Yritykselle valitaan myös aina päätoimiala. Perustamisilmoitukseen kannattaa lisätä myös maininta *kaikki muu laillinen toiminta*, jolloin yritys varmistuu siitä, että voi halutessaan tehdä jatkossa myös jotakin muuta toimintaa. (Yrittäjät. Yrityksen perustamisilmoitus 2019.)

Yritystoiminnan harjoittamiseen tarvitaan tiettyjä lupia. Suomessa näiden määrä on usein vähäinen, mutta jotkin toimialat, kuten ravintolat tai sosiaalipalvelut, vaativat toiminnan laillisuuteen paljon erilaisia lupia. Yrityksen tulee myös tehdä säännöllisesti ilmoituksia toiminnastaan. Ilmoituksista yleisimmät tehdään Verohallinnolle ja näitä tehdään yleensä kuukausittain, kolme kertaa vuodessa tai keran vuodessa. Osakeyhtiön on esimerkiksi tehtävä tilikaudestaan veroilmoitus viimeistään neljän kuukauden kuluttua tilikauden päätöksestä, kun muilla yhtiömuodoilla ilmoitus tehdään huhtikuun alussa. (Yrittäjät. Yrittäjän lupa-asiat ja ilmoitukset 2019.)

8 YRITYKSEN RAHA-ASIAT

Tässä luvussa käymme läpi yrittäjyyden harjoittamiseen liittyviä raha-asioita. Käsittelemme kaikkein yleisimpiä kohtia, jotka jokaisen yritystä perustavan tulisi tietää. Koska yritystoimintaan liittyvät lait ja esimerkiksi verotus muuttuvat jatkuvasti, on tässä luvussa mainitut asiat ajankohtaisia keväällä 2020. Uuden yrittäjän tuleekin tarkastaa ajankohtaiset ohjeet, lait ja säädökset ennen yritystoiminnan aloittamista.

8.1 YEL-vakuutus

YEL-vakuutus, eli yrittäjän eläkevakuutus, on yrittäjälle pakollinen vakuutus, mikäli yrittäjä täyttää tietyt kriteerit. YEL-vakuutus turvaa yrittäjän eläkettä tämän työuran jälkeen, mutta on myös tärkeässä osassa ennen eläkeikää. Suoraan YEL-vakuutukseen liittyvän YEL-työtulon pohjalta lasketaan työtaturmavakuutuksen korvaukset ja sairausvakuutuksen päivärahat. YEL-työtulo vaikuttaa myös työttömyysturvan suuruuteen ja YEL-vakuutus mahdollistaa yrittäjälle äitiys- ja isyys- sekä vanhempainpäivärahat. (OP Kevytyrittäjä. YEL-vakuutus 2020.)

Yrittäjän eläkevakuutus tulee hankkia kuuden kuukauden kuluessa yrittäjäksi ryhtymisestä, mikäli seuraavat kriteerit täyttyvät. Jos yrittäjä on 18-67 vuotias, on toiminut yrittäjänä yhtäjaksoisesti vähintään 4 kuukautta, työskentelee omistamassaan yrityksessä vähintään 7 958,99 euron vuosituloilla ja tekee työtä, jota ei kuulu vakuuttaa jonkin toisen eläkelain mukaan. (OP Kevytyrittäjä. YEL-vakuutus 2020.)

Yrittäjän eläkevakuutuksen maksut ja eläkkeen määrä eivät ole kiinteä summa, vaan ne riippuvat yrittäjän YEL-työtulosta. YEL-työtulo määritellään yksilöllisesti ja se varmistetaan yrittäjän valitsemissa vakuutusyhtiössä YEL-vakuutuksen ottamisen yhteydessä. Työtulolla on kuitenkin aina ala- ja ylärajat ja näistä kumpikin muuttuu vuosittain. Vuonna 2020 alaraja säädettiin 7 958,99 euroon, kun vastaavasti työtulon yläraja oli 180 750,00 euroa. Mikäli yrittäjän tuloissa tapahtuu muutoksia, tulisi tämän aina sopia uudesta YEL-työtulosta vakuutusyhtiönsä kanssa. (OP Kevytyrittäjä. YEL-vakuutus 2020.)

YEL-maksu perustuu YEL-työtuloon ja on tietty prosentti siitä. Kuten kuvioista 15 ilmenee, eri ikäluokissa toimivat yrittäjät maksavat eri suuruista YEL-maksua. Aloittelevan yrittäjän on hyvä tietää, että ensimmäistä kertaa yrittäjänä toimivalle myönnetään alennus YEL-maksusta. Alennuksen suuruus on 22% ja alennus on mahdollista saada 48 ensimmäiseltä yrittäjänä toimimisen kuukaudelta. (OP Kevytyrittäjä. YEL-vakuutus 2020.)

IKÄSI	YEL-MAKSU, % TYÖTULOSTA VUONNA 2019	ALOITTAVA YRITTÄJÄ, YEL-MAKSU % TYÖTULOSTA
Alle 53	24,1 %	18,798 %
53-62	25,6 %	19,968 %
63 ja yli	24,1 %	18,798 %

KUVIO 15. YEL-maksujen prosentuaalinen osuus työtulosta ja aloittavan yrittäjän YEL-maksujen prosentuaalinen osuus työtulosta eri ikäluokissa. (Toiminimen kirjanpito ja laskutus. OP-kevytyrittäjä 2020)

8.2 Apu- ja starttirahat

Yritystä perustettaessa, voi yrittäjä hakea itselleen starttirahaa. Se on tarkoitettu turvaamaan yrittäjän toimeentulo yrittäjyyden alkuvaiheessa ja sitä voi saada maksimissaan 12 kuukauden ajan. Edellytyksiä starttirahalle tosin on muutamia. Hakijan tulee olla työtön työnhakija tai hänen tulee siirtyä sivutoimisesta yrittäjyydestä päätoimiseen yrittäjyyteen. Myös päivätöissä käyvä tai esimerkiksi opiskelija voi hakea starttirahaa, mikäli siirtyy kokoaikaiseksi yrittäjäksi. (TE-palvelut. Starttiraha – aloittavan yrittäjän tuki 2020.) Starttirahaa myönnetään vain yrittäjälle, eikä yritys voi sitä hakea (Bisnes.fi. Starttiraha - Kuka voi saada starttirahaa ja miten sitä haetaan 2020).

Starttirahaa tulee hakea ennen päätoimisen yrittäjyyden aloittamista. Pääsääntöisesti starttirahaa ei myönnetä, mikäli päätoiminen yrittäjyys on aloitettu ennen kuin päätös siitä on saatu tehtyä. Jotta tukea voi saada, tulee tulevalla yrittäjällä olla tehtynä selkeä liiketoimintasuunnitelma. Näin yrittäjä pystyy todistamaan hänellä olevan riittävät valmiudet aiottuun yritystoimintaan, joka mahdollistaa jatkuvan ja kannattavan toiminnan. Hakijan tulee myös näyttää, että hän todellakin tarvitsee starttirahaa oman toimeentulonsa kannalta. (TE-palvelut. Starttiraha –

aloittavan yrittäjän tuki 2020.) Esimerkiksi opintotuen, toimeentulotuen tai eläkkeen saaminen voi estää starttirahan hakemisen. Tällöin TE-toimisto voi katsoa, ettei uusi yrittäjä sitä tarvitse toimeentulonsa kannalta (Accountor Go. Yrittäjän tuet – mitä tukia aloitteleva yrittäjä voi saada 2020). Mikäli yritystä on perustamassa useampi henkilö, starttirahaa voidaan myöntää myös useammalle yrityksessä työskentelevälle yrittäjälle (OP Kevytyrittäjä. Yrittäjän starttiraha 2020).

8.3 Verotus

Yritykset maksavat erilaisia veroja. Osakeyhtiöt maksavat tuotoistaan yhteisöveroa, joka on 20%. Vero kerätään ennakoverona ja sitä varten tilikauden tuloksesta on tehtävä arvio. Mikäli yritys maksaa veroa liikaa, saa se sen takaisin veronpalautuksena. Jos yritys maksaa veroja liian vähän, tulee vero maksaa takautuvasti. Syksyllä 2017 verojen maksuun tuli muutos ja siitä lähtien puuttuvista veroista aletaan periä korkoa tilikauden päättymisestä seuraavan toisen kuukauden alusta alkaen. Tällä uudistuksella haluttiin varmistaa, että yritykset arvioisivat tilikauden tuloksen mahdollisimman oikein. Tilikauden arvio tehdään Verohallinnon OmaVero –palvelussa. (Yrityksen-perustaminen.net. Osakeyhtiön verotus 2020.)

Toiminimiyrittäjä ei nosta itselleen palkkaa. Hän voi maksaa työntekijöilleen palkkaa, mutta hän itse tekee yksityisottoja, joilla ei ole vaikutusta verotettavaan yritystuloon. Näitä voi tehdä niin usein, kun haluaa ja se tarkoittaa yksinkertaisesti rahan nostamista yrityksen pankkitililtä. Yrittäjän on kuitenkin muistettava, että rahaa tulee jäädä myös verojen maksamiseen. Osakeyhtiön tapaan, maksetaan toiminimiyrittäjyyden verot myös enakkona. Toiminimen verotus perustuu jaettavaan yritystuloon, jonka määrä on tilikauden tulot vähennettynä menoilla, sekä aikaisempien vuosien tappioilla. (Yritä.fi. Toiminimen verotus ja arvonnisävero 2020.)

Osakeyhtiö on automaattisesti arvonnisäverovelvollinen, mutta toiminimiyrittäjyydessä on tässä poikkeus. Mikäli toiminimiyrityksen liikevaihto kalenterivuonna on alle 10 000€, ei yrityksen tarvitse kerätä arvonnisäveroa. On tosin huomioitava, että ensimmäisenä tilikautena, suhteutetaan kauden tulos koko vuodelle. (Yritä.fi. Toiminimen verotus ja arvonnisävero 2020.) Jos yritys esimerkiksi perustetaan 1.7. ja liikevaihto ensimmäiseltä kuudelta kuukaudelta on 7000€, suhteutetaan

ensimmäisen tilikauden tulokseksi 14 000€, jolloin yrityksen olisi tullut kerätä ja maksaa arvonlisävero. Tällöin yritys on velvollinen maksamaan takautuvasti arvonlisävero koko liikevaihdosta.

8.4 Hinnoittelu ja laskutus

Jotta yritystoiminta olisi kannattavaa, tulisi yrittäjän osata hinnoitella työnsä heti alussa realistisesti (Osakeyhtiölaki 624 2006). Hintaan tulisi muun muassa sisällyttää sekä työhön että suunnitteluun kulunut aika, lisät, loma- ja juhlapäivät sekä muut mahdolliset muuttujat, kuten sairaspäivät ja hiljaisemmat sesongit. Sopivalla hinnoittelulla yrittäjä pystyy varmistamaan yritystoiminnastaan sellaisen kateen, joka mahdollistaa toiminnan kehittämisen ja kasvattamisen hiljaisemmista kausista huolimatta. Sopiva hinta on myös sellainen, jonka asiakas on valmis maksamaan. (OP Kevytyrittäjä. Oman työn hinnoittelu 2020.)

Yrityksen laskutuksen tulee olla kunnossa jo ennen yritystoiminnan käynnistämistä. Yrittäjä voi halutessaan itse laatia asiakkailleen laskut, mutta näin tehdessään hänen tulisi pitää huoli siitä, että lasku sisältää kaikki tarvittavat tiedot. Kirjanpitolain mukaan yritysten täytyy pitää kirjaa taloudellisesta toiminnastaan, joten itse laskuttaessa yrittäjän tulisi huolehtia myös kirjanpidosta. (OP Kevytyrittäjä. Toiminimen kirjanpito ja laskutus 2020.) Internetistä löytää monia niin maksullisia kuin myös ilmaisia laskutusohjelmia, jotka helpottavat laskun laatimista. Laskun voi lähettää perinteisenä paperisena versiona, skannattuna .pdf-tiedostona tai sähköisesti verkkolaskuna. Yrittäjän tulisi kuitenkin ottaa huomioon se, että yhä useammat yritykset, yhteisöt ja viranomaiset ottavat vastaan vain verkkolaskuja. (Yrittäjät. Yrityksen laskutus kuntoon 2020.)

Toinen vaihtoehtoinen laskutustapa on laskuttaa asiakkaita laskutuspalveluiden kautta. Laskutuspalvelut veloittavat tyypillisesti palvelumaksuna muutamia prosentteja laskun loppusummasta (Yrittäjät. Yrityksen laskutus kuntoon 2020). Monet laskutuspalvelut mahdollistavat laskuttamisen ilman Y-tunnusta ja siksi laskutuspalvelut yhdistetään monesti kevytyrittämiseen. OP Kevytyrittäjä -palvelun kautta laskuttaessa yrittäjän tulee kuitenkin luoda Y-tunnus käyttääkseen palvelua ja tällöin ”kevytyrittäjäyys” on toiminimiyrittämistä laskutuspalvelun kautta. (Bisnes.fi. Laskutuspalvelut 2020.)

Laskun lopullinen summa koostuu tuntipalkan lisäksi muista kulukertoimista, jotka aloitteleva yrittäjä saattaa helposti unohtaa laskea mukaan laskuun. Näitä voivat olla muun muassa arvonlisävero, mahdolliset palvelu- tai kirjanpitomaksut, toimistokulut ja työvälineet sekä YEL-maksut. (OP Kevytyrittäjä. Miten hinnoitellen työni? 2020.) Yritystoiminta ei myöskään voi perustua pelkästään henkilöstön palkkakuluihin vaan yrityslain mukaan yrityksen on tehtävä voittoa (Osakeyhtiölaki 624/2006). Tämä voittoprosentti lisätään yhdeksi kertoimeksi kaavaan, jolla lasketaan tuotteen tai palvelun lopullinen hinta. Laskulla, jonka yrittäjä lähettää asiakkaalle tulisi näkyä kuvion 16 mukaiset tiedot.

- Laskun päiväys ja numero
- Viitenumero
- Maksuehdot
- Arvonlisäveron osuus ja verokantojen erittely
- Huomautusaika ja korko
- Eräpäivä
- Erittely myydyistä palveluista ja/tai tavaroista.
- Laskutusosoite
- Laskutettavan yrityksen tiedot kuten Y-tunnus

KUVIO 16. Tiedot, jotka laskulla tulisi näkyä. (Kuvakaappaus OP-kevytyrittäjä sivustolta. Toiminimen kirjanpito ja laskutus. OP-kevytyrittäjä 2020)

Yrittäjän velvollisuuksiin kuuluu säilyttää kirjanpitoon liittyvää aineistoa kuusi vuotta sen kalenterivuoden lopusta, jonka aikana tilikausi päättyy. Lähetettyjä laskuja ei saa siis hävittää, vaan niistä pitäisi siirtyä aina tosite myös kirjanpitoon. Mikäli lasku lähetetään virheellisenä, tehdään tästä ensin hyvityslasku ja vasta sen jälkeen asiakkaalle lähetetään uusi lasku. (Yrittäjät. Yrityksen laskutus kuntoon 2020.)

Yrittäjän tulisi aina myös varautua tilanteeseen, jossa asiakas ei maksakaan laskua. Viivästyneen maksun perään voi aina kysellä epävirallisesti, mutta virallisen maksumuistutuksen voi lähettää vasta 14 päivän kuluttua eräpäivästä. Kahden

maksumuistutuksen jälkeen asian voi siirtää perintätoimistolle. (Yrittäjät. Yrityksen laskutus kuntoon 2020.) Jos laskutettava on kuluttaja-asiakas, voi tältä periä maksumuistutuksen lähettämisestä 5 euron muistutuskulun. Tässä tilanteessa tulee laskussa kuitenkin olla 14 päivän maksuehto. (Visma. Usein kysytyt kysymykset maksumuistutuksesta 2020.) Mikäli laskutettava yritys ei ole maksanut laskua eräpäivänä, mahdollistaa EU:n maksuviivästysdirektiivi 40 euron vakio-korvauksen yritysten välisessä laskutuksessa (Yrittäjät. Yrityksen laskutus kuntoon 2020).

9 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia äänialan yrittäjyyden harjoittamiseen liittyviä perusasioita ja yleisesti yrityksen perustamiseen liittyviä seikkoja. Tutkimusta tehdessä huomasimme, että yrittäjyys itsessään ei ole kovin monimutkainen asia. Monet oppaat yritystoiminnan käynnistämiseen saattavat silti tuntua aluksi haastavilta ymmärtää. Pyrimmekin tekemään opinnäytetyöstä mahdollisimman helposti lähestyttävän ja selkeän niin, että kokematonkin yrittäjä voi käyttää opinnäytetyötä käsikirjana uuden yrityksen perustamisvaiheessa.

Opinnäytetyössä avattiin kahden äänialan yrityksen toimintaa business model canvasin avulla. Konkreettisilla esimerkeillä yritysten toiminnasta pyrimme saamaan yritysten toimintatavoista läpinäkyvämpiä ja lukijalle helpommin ymmärrettäviä. Business model canvas avaa mielestämme hyvin niin yritysten ydintoimintoja, kuluvirtoja kuin asiakassuhteita sekä niiden ylläpitotapoja. Molemmat esimerkkiyritykset ovat lisäksi menestyneitä ja yli 20 vuotta vanhoja, joten lukija voi halutessaan ottaa yritysten toimintatavoista mallia yrityksen perustamista harkitessaan. Tässä opinnäytetyössä emme avanneet tuoreempien yritysten business model canvaseja, mikä toisaalta olisi mielenkiintoinen aihe jatkotutkimuksen kannalta.

Kysyessämme äänialan yrittäjiltä yrityksen perustamiseen liittyvistä haasteista, ei yhteisistä haasteista noussut esille muita kuin rahanpuute. Uskomme tämän johduvan siitä, että jokainen yritys on toimintatavoiltaan hieman erilainen ja siksi myös ongelmat ovat yrityskohtaisia. Yrittäjät eivät myöskään osanneet nimetä haasteita tai ongelmia, joihin ei olisi löytynyt ratkaisua vaan ratkaisut ongelmiin olivat hyvin yksinkertaisia. Sekä kyselyn vastauksissa, että tuotantoyhtiöiden haastatteluissa nousi monesti esille hyvän ja selkeän kommunikaation tärkeys ja se tuntuikin olevan yhdistävä tekijä yritysten sisäisten ja ulkoisten ongelmien välttämiseksi.

Media-alan opiskelijoille suunnatun kyselyn vastausten perusteella valtaosa alan opiskelijoista on tarvinnut joskus äänellistä apua projekteissaan. Esille nousi eritoten hyvin äänitetty ja editoitu dialogi sekä hyvin tehty elokuvan yleinen miksaus.

Tästä voi päätellä, että ääniryrittäjälle löytyy myös tulevaisuudessa töitä alan opiskelijoiden valmistuttua ja astuttua työelämään. Opiskeluajana hankitut kontaktit ovat tärkeitä myös opiskeluajan jälkeen, koska yritysten vastausten perusteella voi olla haastavaa toimia uutena yrittäjänä ilman asiakkaita ja kontakteja (Vianto. 2020). Esimerkiksi Huminan tapauksessa yrityksen ensimmäiset asiakkaat tulivat yrittäjän edellisen työpaikan kautta (Lilja & Toivonen 2018).

Haastatteluilla saimme selville, millaisia asioita tuotantoyhtiöt arvostavat eniten äänialan yrityksissä. Avoin kommunikointi, joustavuus sekä ammattitaito ja taiteelliset näkemykset korostuivat kaikissa haastatteluissa. Yritystä ei myöskään kannata perustaa ilman asiakkaita, vaan esimerkiksi käynnissä olevan projektin ympärille on hyvä perustaa yritys, jotta yritys saa jo heti alkuvaiheessa näyttöä taidoistaan (Pösö 2020).

Yrittäjyys ei mielestämme ole yleisen luulon mukaisesti asia, jota tarvitsisi pelätä. Oma yritys antaa yrittäjälle mahdollisuuden harjoittaa haluamaansa ammattia itselleen sopivalla aikataululla. Suomessa olevista yritysmuodoista löytyy useita vaihtoehtoja, joista yrittäjä voi valita itselleen sopivimman. Mikäli yrittäjä kokee esimerkiksi raha-asioiden hoitamisen haasteelliseksi, voi kirjanpitäjän palkkaaminen helpottaa huomattavasti yritystoiminnan harjoittamista. Yleisesti kirjanpitäjän palkkaamista suositellaan muutenkin. Näin yrittäjä voi siirtää raha-asioiden hoitamisen ammattilaisen tehtäväksi ja itse keskittyä yrityksen rakentamiseen ja ammattiosaamisensa harjoittamiseen.

LÄHTEET

Internet-lähteet:

Accountor Go. Yrittäjän tuet – mitä tukia aloitteleva yrittäjä voi saada? 2020. Luettu 05.02.2020.

<https://go.accountor.fi/aloittavan-yrittajan-tuet/>

Ammattinetti. Äänittäjä. 2019. Luettu 02.05.2019.

http://www.ammattinetti.fi/ammattit/detail/128_ammatti

Auru Audio. 2020. Luettu 20.03.2020.

<https://auruaudio.fi>

Bisnes.fi. Laskutuspalvelut. 2020. Luettu 04.02.2020.

<https://bisnes.fi/laskutuspalvelut/>

Bisnes.fi. Starttiraha - Kuka voi saada starttirahaa ja miten sitä haetaan. 2020. Luettu 04.02.2020.

https://bisnes.fi/starttiraha/?gclid=Cj0KCQiApt_xBRDxARIsAAMUMu-OPaYK-hxEmr5mqMk5UE27M_RacrWj1aNtuyfI5E5B2KJon-VPKWp_EaAvRXEALw_wcB

Business Finland. Audiovisuaalisen alan tuotantokannustin. Rahoitusehdot. 1.1.2020. Luettu 05.04.2020

https://www.businessfinland.fi/4b0fd2/globalassets/finnish-customers/01-funding/08-guidelines--terms/funding-terms/audiovisuaalisen_alan_tuotantokannustimen_rahointusehdot.pdf

Business News Daily. 2019. Skye Schooley. Luettu 05.04.2020

<https://www.businessnewsdaily.com/4245-swot-analysis.html>

Eezy. Freelancer. 2019. Luettu 04.05.2019.

<https://www.eezy.fi/freelancer/>

Elokuvantaju. Matti Kuortti. 2019. Luettu 04.05.2019.

http://elokuvantaju.uiah.fi/oppimateriaali/jalkituotanto/artikkelit/kuortti_aanileikkauksesta.jsp

Elokuvantaju. Äänisuunnittelija. 2020. Luettu 05.04.2020

<http://elokuvantaju.uiah.fi/oppimateriaali/aani/aanisuunnittelija.jsp>

Film Tampere. Tampereen Tuotantokannustin. 2020. Luettu 05.04.2020.

<https://filmtampere.com/fi/tuotantokannustin/>

Finder. Elokuvaääniyhtiö Humina Oy. 2020. Luettu 23.03.2020.

<https://www.finder.fi/Äänituotanto/Elokuvaääniyhtiö+Humina+Oy/Helsinki/yhteystiedot/1610376>

Finder. Finnvox Studiot Oy. 2020. Luettu 05.04.2020.

<https://www.finder.fi/Äänituotanto/Finnvox+Studiot+Oy/Helsinki/yhteystiedot/322375>

Finder. Kesthouse. 2020. Luettu 05.04.2020.

<https://www.finder.fi/Äänituotanto/Kesthouse/Helsinki/yhteystiedot/1690363>

Finder. Transmix Oy. 2020. Luettu 05.04.2020.

<https://www.finder.fi/Äänituotanto/Transmix+Oy/Helsinki/yhteystiedot/165034>

Finder. Virtalähde Analog Audio Tmi. 2020. Luettu 05.04.2020.

<https://www.finder.fi/Äänituotanto/Virtalähde+Analog+Audio+Tmi/Kuhmoinen/yhteystiedot/749857>

Finder. Äänitysstudio. 2020. Luettu 06.04.2020.

<https://www.finder.fi/search?what=%C3%A4%C3%A4nitysstudio>

Finnvox. Historia. 2018. Luettu 23.03.2020.

<https://www.finnvox.fi/historia>

Finnvox. Tilat. 2018. Luettu 23.03.2020.

<https://www.finnvox.fi/tilat>

H5. About us. 2019. Luettu 02.05.2019.

<http://www.h5.fi/contact-us/>

Helsingin Sanomat. 2016. Veli-Pekka Lehtonen. Luettu 03.05.2019.

<https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000002893056.html>

IMDb. Olli Pärnänen. 2020. Luettu 10.04.2020.

<https://www.imdb.com/name/nm0701733/>

IMDb. Rare Exports. 2010. Luettu 10.04.2020.

https://www.imdb.com/title/tt1401143/fullcredits?ref=tt_cl_sm#cast

IMDb. Risto Rappääjä ja pullistelija. 2019. Luettu 02.05.2019.

https://www.imdb.com/title/tt8338940/?ref=nm_film_snd_3

IMDb. Tuntematon sotilas. 2017. Luettu 02.05.2019.

https://www.imdb.com/title/tt4065552/?ref=nm_film_snd_9

Kalevala Studio. Musiikki. 2019. Luettu 03.05.2019.

<http://kalevalastudio.fi/musiikki/>

Kinos Rentals. Equipment. 2020. Luettu 10.04.2020.

<https://kinosrentals.fi/#equipment>

Meguru Film Sound Oy. 2016. Luettu 02.05.2019.

<http://www.meguru.fi>

Meguru Film Sound Oy. Tekijät. 2016. Luettu 10.04.2020.

<http://www.meguru.fi>

Msonic. Blogi. Luettu 20.03.2020.

<https://msonic.fi/content/avid-venue-s6l-livemikseri-selviytyy-suomiloven-suurtuotannosta/>

Msonic. Referenssit. Luettu 20.3.2020.

<https://msonic.fi/referenssit/euroopan-ensimmainen-avid-s6l-48d-riittaa-soundonille-jatkuvasti-kasvaviin-suurtuotantoihin-toistaiseksi/>

Oktober. 2020. Luettu 02.04.2020.

<http://oktober.fi>

Omapaja. Freelancer-verokortti vs. laskutuspalvelu ja kevytyrittäjäyys. 29.08.2017. Luettu 04.05.2019.

<https://omapaja.fi/freelancer-verokortti/>

OnnistuYrittäjänä. Business Model Canvas. 2020. Luettu 05.04.2020.

<https://www.onnistuyrittajana.fi/artikkeli/business-model-canvas-ohjeet>

OP Kevytyrittäjä. Miten hinnoittelen työni? 2020. Luettu 05.02.2020.

<https://tuki.op-kevytyrittaja.fi/fi/articles/3202537-miten-hinnoittelen-tyoni>

OP Kevytyrittäjä. Oman työn hinnoittelu. 2020. Luettu 04.02.2020.

<https://op-kevytyrittaja.fi/yrittajan-oppaat/oman-tyon-hinnoittelu>

OP Kevytyrittäjä. Toiminimen kirjanpito ja laskutus. 2020. Luettu 04.02.2020.

<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yrityksen-perustaminen/yrityksen-laskutus-kuntoon-566003>

OP Kevytyrittäjä. YEL-vakuutus. 2020. Luettu 2.03.2020.

<https://op-kevytyrittaja.fi/yrittajan-oppaat/yel-vakuutus>

OP Kevytyrittäjä. Yrittäjän starttiraha. 2020. Luettu 04.02.2020.

<https://op-kevytyrittaja.fi/yrittajan-oppaat/yrittajan-starttiraha>

Post Control. Services. 2020. Luettu 20.03.2020.

<https://www.postcontrol.fi/services.html>

Rabbit Films. Tarina. 2020. Luettu 19.03.2020.

<https://www.rabbitfilms.com/tarina/>

Soundsnap Blog 2019. Jason Brandle. Luettu 19.03.2020.

<https://blog.soundsnap.com/2019/07/08/sound-design-basics-part-iii-ambience/>

Suomen Riskienhallintayhdistys. Nelikenttäanalyysi – SWOT. 2020. Luettu 05.04.2020.

<https://pk-rh.fi/tools/swot.html>

TE-palvelut. Starttiraha – aloittavan yrittäjän tuki 2020. Luettu 04.02.2020.

https://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/yrittajalle/aloittavan_yrittajan_palvelut/starttiraha/index.html

Tilastokeskus. Aloittaneet ja lopettaneet yritykset kunnittain ja toimialaluokituksen TOL 2008 mukaisesti, 2013Q1-2019Q4. 2020. Luettu 09.04.2020

http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_yri_aly/stat-fin_aly_pxt_11yq.px/

Tilastokeskus. Yritys. 2020. Luettu 03.04.2019.

<http://www.stat.fi/meta/kas/yritys.html>

Transmix. Äänitysauto. 2020. Luettu 20.03.2020.

<http://www.transmix.fi/aanitysauto.html>

Vainu. 2019. Eduardo Alonso. Luettu 17.04.2020.

<https://www.vainu.com/fi/blogi/b2b-myynti-ja-btob-myynti/>

Vero. Yritysmuodon muutos. 2019. Luettu 04.05.2019.

https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yrityksen-elinkaari/muutokset_toiminnassa/liikkeen-ja-ammattinharjoittaja/yritysmuodon_muuto/

Virtalähde Mastering. 2019. Luettu 02.05.2019.

<http://virtalahde.com>

Yle. Suomessa on pulaa äänisuunnittelijoista. 26.02.2010. Luettu 03.05.2019.

<https://yle.fi/uutiset/3-5517634>

Yrittäjät. Toiminimi eli yksityinen elinkeinonharjoittaja. 2014. Luettu 03.04.2019.

<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yritysmuodot-ja-vastuut/toiminimi-eli-yksityinen>

Yrittäjät. Osakeyhtiö. 2014. Luettu 03.04.2019.

<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yritysmuodot-ja-vastuut/osakeyhtio-317935#>

Yrittäjät. Jari Lammassaari. 2019. Luettu 03.04.2019.

<https://www.yrittajat.fi/uutiset/603559-osakeyhtion-perustaminen-helpottuu-2500-euron-alkupaaomaa-ei-ena-vaadita>

Yrittäjät. Liiketoimintasuunnitelma. 2019. Luettu 03.04.2019.

<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yrityksen-perustaminen/liiketoimintasuunnitelman-tekeminen>

Yrittäjät Starttirahan hakeminen. 2019. Luettu 03.04.2019.

<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yrityksen-perustaminen/starttirahan-hakeminen-565998>

Yrittäjät. Uutiset. Tämä mies teki Hollywood –tähti Nicole Kidmanin askeleet – Heikki Kossi luo elokuvaan äänimaiseman. 18.04.2019. Luettu 10.04.2020.
<https://www.yrittajat.fi/uutiset/606666-foley-artisti-luo-elokuvan-aanimaiseman-heikki-kossi-itseoppinut-huippuammattilainen#f6c2ce3f>

Yrittäjät. Yrityksen laskutus kuntoon. 2020. Luettu 04.02.2020.
<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yrityksen-perustaminen/yrityksen-laskutus-kuntoon-566003>

Yrittäjät. Yrittäjän lupa-asiat ja ilmoitukset. 2019. Luettu 03.04.2019.
<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yrityksen-perustaminen/yrittajan-lupa-asiat-ja-ilmoitukset>

Yrittäjät. Yrityksen perustamisilmoitus. 2019. Luettu 03.04.2019.
<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yrityksen-perustaminen/yrityksen-perustamisilmoitus-565999>

Yrittäjät. Yrittäjän ABC. 2019. Luettu 03.04.2019.
<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc-316123>

Yrityksen-perustaminen.net. Osakeyhtiön verotus. 2020. Luettu 05.02.2020.
<https://yrityksen-perustaminen.net/yrityksen-verotus/>

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä. Yrityshaku. 2020. Luettu 05.04.2020.
<https://tietopalvelu.ytj.fi/yrityshaku.aspx?kielikoodi=1>

Yritä. Osakeyhtiö lyhyesti. 2020. Luettu 05.02.2020.
<https://yritä.fi/osakeyhtio>

Yritä. Toiminimen verotus ja arvonnisävero. 2020. Luettu 20.03.2020.
<https://yritä.fi/toiminimen-verotus-tuloverotus-ja-arvonnisaverotus>

Asiantuntijälähteet

Kesti, Jasse. Kesthouse. Kysely 18.04.2019. Tutkimus äänialan yrittäjyydestä. Heikura, J. & Rantanen, I. 2019.

Majava, Satu. Tuottaja. 2020. Haastattelu 31.3.2020. Haastattelija Heikura, J & Rantanen, I. Helsinki.

Pärnänen, Olli. Meguru Film Sound Oy. Kysely 18.04.2019. Tutkimus äänialan yrittäjyydestä. Heikura, J. & Rantanen, I. 2019.

Pösö, Jani. Tuottaja. 2020. Haastattelu 3.4.2020. Haastattelija Heikura, J & Rantanen, I. Helsinki.

Seppänen, Tuomas. Elokuvaääniyhtiö Humina Oy. Kysely 25.04.2019. Tutkimus äänialan yrittäjyydestä. Heikura, J. & Rantanen, I. 2019.

Simonsuuri, Pekko. Transmix Oy. Kysely 23.04.2019. Tutkimus äänialan yrittäjyydestä. Heikura, J. & Rantanen, I. 2019.

Vianto, Janne. Jälkituotantovastaava. 2020. Haastattelu 17.3.2020. Haastattelija Heikura, J & Rantanen, I. Helsinki.

Viitalähde, Jaakko. Virtalähde Mastering. Kysely 25.04.2019. Tutkimus äänialan yrittäjyydestä. Heikura, J. & Rantanen, I. 2019.

Muut lähteet

Audiovisuaalinen kulttuuri digitaalisessa ympäristössä. Poliittiset linjaukset. Alan yritystoiminta, markkinoiden kehitys ja työllistyvyys. 2012. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Luettu 13.4.2020

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75309/okm31.pdf>

Kinnunen, Tuomas & Liira Manu. 2020. Tutkielma – Finnvox. Media-alan tutkinto-ohjelma. Tampereen Ammattikorkeakoulu.

Klaavo, Tuomas. 2016. "Mitä se sanoi?"- elokuvan dialogin ymmärrettävyydestä. Elokvataiteen ja lavastustaiteen laitos. Aalto yliopisto. Taiteen kandidaatin opinnäytetyö.

Lilja, Patrik & Toivonen, Arvi. 2018. Tutkielma – Elokuvaääniyhtiö Humina. Media-alan tutkinto-ohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624

Rose J. 2015. Producing Great Sound for Film and Video. Expert Tips from Pre-production to Final Mix. 4. painos. Burlington, MA: Focal Press.

The Game Industry of Finland. 2018. Neogames Finland ry. Luettu 13.4.2020. <http://www.neogames.fi/wp-content/uploads/2019/04/FGIR-2018-Report.pdf>

LIITTEET

Liite 1. Yrityksille tehty tutkimus

Tutkimus äänialan yrittäjyydestä

3.5.2019 11.23

Tutkimus äänialan yrittäjyydestä

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa äänialan yrityksen perustamiseen ja pyörittämiseen liittyviä ongelmia ja haasteita. Vastauksia käytetään Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden Jaakko Heikuran ja Ilkka-Pekka Rantasen opinnäytetyön lähteinä. Vastaukset tulevat ensisijaisesti olemaan julkisia, mutta mikäli jotkin vastaukset sisältävät salassa pidettävää informaatiota, mainitsethan siitä joko vastauksessa tai "vapaa sana" -kohdassa. Vastaathan kyselyyn viimeistään torstaina 25.4. Kiitos!

Yhteystiedot:

jaakko.heikura@tuni.fi

ilkka-pekka.rantanen@tuni.fi

*Pakollinen

1. Nimi & Yritys *

2. Perustettiinko yritys yhden vai useamman henkilön toimesta? *

3. Tuliko yritystä perustaessa jonkinlaisia ongelmia/haasteita vastaan? *

Merkitse vain yksi soikio.

Kyllä

Ei

4. Jos kyllä, niin esimerkiksi mitä?

5. Millaisia ratkaisuja ongelmiin löydettiin?

Tutkimus äänialan yrittäjyydestä

Tämä osio käsittelee yrityksen kohtaamia ongelmia perustamisen jälkeen.

6. Millaisia ongelmia yritys on kohdannut perustamisen jälkeen?

7. Millaisia ratkaisuja ongelmiin löydettiin?

8. Jos perustaisit uuden yrityksen nyt, mitä tekisit toisin?

9. Muita huomioita/vapaa sana?

Liite 2. Opiskelijoille teetetty kysely

Kysely äänipalveluiden tarpeellisuudesta

24.3.2020 12.48

Kysely äänipalveluiden tarpeellisuudesta

Tämän kyselyn tarkoituksena on kartoittaa millaisia ääneen liittyviä tarpeita media-alan työntekijöillä ja sen opiskelijoilla on. Vastauksia käytetään Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden Jaakko Heikuran ja Ilkka-Pekka Rantasen opinnäytetyön lähteinä. Vastaaajien nimiä ei julkaista.

Vastaathan kyselyyn viimeistään sunnuntaina 9.2. Kyselyyn vastanneiden kesken arvotaan 2kpl Finnkinon leffalippuja (1kpl/hlö). Mikäli haluat osallistua arvontaan, jätä yhteystietosi kyselyn lopussa olevaan kohtaan.

*Pakollinen

1. Mikä on suuntautumisesi TV- ja elokuva-alan opinnoissa? (Mikäli useampi, niin valitse itseäsi lähinnä oleva) *

- Äänisuunnittelu
- Leikkaus
- Kuvaus ja valaisu
- Tuottaminen
- Käsikirjoittaminen

2. Oletko koskaan työelämässä tai jossakin projektissa tarvinnut äänityöntekijää? *

- Kyllä
- Ei

Kysely äänipalveluiden tarpeellisuudesta

24.3.2020 12.48

3. Jos vastasit edelliseen "Kyllä", millaista apua olet tarvinnut?

- Yleinen elokuvan tai vastaavan äänisuunnittelu
- Kenttä-äänitys
- Dialogileikkaus/dialogin miksaaminen
- Elokuvan tai videon miksaaminen
- Foley
- Äänen korjaaminen (esimerkiksi kohinan tai vastaavan poistaminen)
- Peliäänisuunnittelu
- Musiikin äänittäminen
- Musiikin säveltäminen
- Musiikin miksaaminen

Muu: _____

4. Kuinka tärkeää sinulle on elokuvassa/muussa projektissa onnistuneet äänityöt? *

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Ei lainkaan tärkeää	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Todella tärkeää

5. Mitä seuraavista pidät ensisijaisesti tärkeimpänä asiana onnistuneessa projektissa äänen osalta? *

- Hyvin äänitetty ja editoitu dialogi
- Elokuvan yleinen miksaus
- Äänitehosteet ja foley
- Musiikki
- Elokuvan ambienssi

6. Kuinka monta prosenttia elokuvan/muun projektin budjetista olisit valmis käyttämään kaikkiin äänitöihin? *

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
0%	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	100%

<https://docs.google.com/forms/u/0/d/1bwl9L9j8TpxGPxuBcgdHHplk1VLiDup60ktqD0NCeA/printform>

Sivu 2 / 4

Kysely äänipalveluiden tarpeellisuudesta

24.3.2020 12.48

7. Vapaa sana äänitöistä tai niiden tarpeesta (HUOM! Jätä tähän myös sähköpostiosoitteesi, mikäli haluat olla mukana arvonnassa)

Google ei ole luonut tai hyväksynyt tätä sisältöä.

Google Forms

Liite 3. Haastattelukysymykset tuotantoyhtiöille

- Kuvaa keskeisimmät tuotantoyhtiön toiminnot, millaisia tuotantoja yhtiössä tehdään?
- Miten paljon tuotantoyhtiössä teetetään ääneen liittyviä töitä, kuvaile keskeisimmät työt
 - teetetäänkö työt talon sisäisesti vai ulkoisesti?
 - mitkä työt teetetään sisällä ja mitkä ostetaan ulkopuolelta?
 - miten ulkopuolelta ostetaan palveluita, onko pysyvät toimittajat vai kilpailutetaan tuotantoin/projektikohtaisesti?
 - Mitkä kriteerit painottuvat ulkopuolisten palveluiden valinnassa
- Miten yhteistyö on sujunut ulkopuolisten ääniyhtiöiden kanssa?
 - mitä asioita arvostaa yhteistyössä ääniyhtiöiden kanssa?
 - jos on kokemusta toimimattomasta yhteistyöstä, mistä ongelmat ovat johtuneet?
 - ketkä vastaavat ääneen liittyvän palvelun hankkimisesta yhtiössä?
- Mitkä asiat ovat keskeisiä ääneen liittyvässä budjetoinnissa?
 - mitä asioita arvostaa ulkopuolelta ostettavan työn/palvelun hinnoittelussa
 - ostetaanko tyypillisesti eri yhtiöiltä kuvauksiin liittyvät palvelut ja jälkituotannon palvelut?
 - millainen on tyypillisen projektin äänen budjetti?
 - onko tuotantoyhtiöllä ääneen liittyvää omaa kalustoa vai ostaako ulkopuoliselta koko palvelun kalustoineen?
- Vinkkejä, neuvoja aloittavalle äänialan yrittäjälle
 - mitä asioita kannattaa ottaa huomioon yritystä perustettaessa
 - mistä palveluista kannattaisi lähteä liikkeelle
 - vinkkejä, miten voisi erottautua äänipalveluiden tuottajana jo olemassa olevista palveluntuottajista?

Liite 4. Elokuvaääniyhtiö Humina Oy osana mainostuotantoa

(Lilja & Toivonen, 2018)

Liite 5. Listaus yrityksistä Finderin yrityshausta

Hakusanalla "Äänitysstudio" löytyy seuraavat yritykset:

Finnvox Studiot Oy

- Päätoimiala: Äänituotanto
- Toimialaluokitus: 59110 Elokuvien, videoiden ja televisio-ohjelmien tuotanto
- Liikevaihto 2019: 754 000€
- Henkilöstöluokka: 10-19
- Toimipaikka: Helsinki

Playground Productions Oy Ab äänitysstudio

- Päätoimiala: Musiikkituotanto
- Toimialaluokitus: 59200 Äänitysstudiot; äänitteiden ja musiikin kustantaminen
- Liikevaihto 2017: 86 000€
- Henkilöstöluokka: 1-4
- Toimipaikka: Raasepori

Äänitysstudio Soundmix

- Päätoimiala: Äänituotanto
- Toimialaluokitus: 59200 Äänitysstudiot; äänitteiden ja musiikin kustantaminen
- Liikevaihto 2019: 30 000€
- Henkilöstöluokka: 1-4
- Toimipaikka: Oulu

5 by 5 Oy

- Päätoimiala: Musiikkituotanto
- Toimialaluokitus: 90020 Esittäviä taiteita palveleva toiminta
- Liikevaihto 2018: 262 000€
- Henkilöstöluokka: 5-9
- Toimipaikka: Helsinki

7th Floor Music

- Yksityinen elinkeinonharjoittaja
- Päätoimiala: Musiikkituotanto
- Toimialaluokitus: 59200 Äänitysstudiot; äänitteiden ja musiikin kustantaminen
- Liikevaihto: Ei tiedossa
- Henkilöstöluokka: 1-4
- Toimipaikka: Helsinki

Art Safari Osuuskunta

- Päätoimiala: Musiikkituotanto
- Toimialaluokitus: 59200 Äänitysstudiot; äänitteiden ja musiikin kustantaminen
- Liikevaihto 2018: 26 000€
- Henkilöstöluokka: Ei tiedossa
- Toimipaikka: Turku

Avart Pop

- Yksityinen elinkeinonharjoittaja
- Päätoimiala: Musiikkituotanto
- Toimialaluokitus: 59200 Äänitysstudiot; äänitteiden ja musiikin kustantaminen
- Liikevaihto: Ei tiedossa
- Henkilöstöluokka: 1-4
- Toimipaikka: Tampere

Halfway House Music Production

- Yksityinen elinkeinonharjoittaja
- Päätoimiala: Musiikkituotanto
- Toimialaluokitus: 59200 Äänitysstudiot; äänitteiden ja musiikin kustantaminen
- Liikevaihto: Ei tiedossa
- Henkilöstöluokka: 1-4
- Toimipaikka: Tampere

Jousia Sound

- Yksityinen elinkeinonharjoittaja
- Päätoimiala: Musiikkituotanto
- Toimialaluokitus: 59200 Äänitysstudiot; äänitteiden ja musiikin kustantaminen
- Liikevaihto: Ei tiedossa
- Henkilöstöluokka: 1-4
- Toimipaikka: Helsinki

Jurvan Musiikkipaja Ky

- Päätoimiala: Musiikkituotanto
- Toimialaluokitus: 18200 Ääni-, kuva- ja atk-tallenteiden tuotanto
- Liikevaihto: Ei tiedossa
- Henkilöstöluokka: 1-4
- Toimipaikka: Kurikka

Metronomi Music Oy

- Päätoimiala: Musiikkituotanto
- Toimialaluokitus: 59200 Äänitysstudiot; äänitteiden ja musiikin kustantaminen
- Liikevaihto 2018: 10 000€
- Henkilöstöluokka: Ei tiedossa
- Toimipaikka: Eura

Musalabra

- Yksityinen elinkeinonharjoittaja
- Päätoimiala: Musiikkituotanto
- Toimialaluokitus: 90010 Esittävät taiteet
- Liikevaihto: Ei tiedossa
- Henkilöstöluokka: 1-4
- Toimipaikka: Pori

Noise for Fiction

- Yksityinen elinkeinonharjoittaja
- Päätoimiala: Musiikkituotanto
- Toimialaluokitus: 90010 Esittävät taiteet
- Liikevaihto: Ei tiedossa
- Henkilöstöluokka: 1-4
- Toimipaikka: Turku

Popmode Oy

- Päätoimiala: Musiikkituotanto
- Toimialaluokitus: 59200 Äänitysstudiot; äänitteiden ja musiikin kustantaminen
- Liikevaihto 2018: 35 000€
- Henkilöstöluokka: 1-4
- Toimipaikka: Helsinki

Rec Room Oy

- Päätoimiala: Musiikkituotanto
- Toimialaluokitus: 59200 Äänitysstudiot; äänitteiden ja musiikin kustantaminen
- Liikevaihto 2018: 8 000€
- Henkilöstöluokka: 1-4
- Toimipaikka: Pori

Studiopop Finland Oy

- Päätoimiala: Musiikkituotanto
- Toimialaluokitus: 59200 Äänitysstudiot; äänitteiden ja musiikin kustantaminen
- Liikevaihto 2019: 25 000€
- Henkilöstöluokka: 1-4
- Toimipaikka: Helsinki

T-Sonics

- Yksityinen elinkeinonharjoittaja
- Päätoimiala: Musiikkituotanto
- Toimialaluokitus: 90030 Taiteellinen luominen
- Liikevaihto: Ei tiedossa
- Henkilöstöluokka: 1-4
- Toimipaikka: Nurmes

Tk Digi-Sound Oy

- Päätoimiala: Musiikkituotanto
- Toimialaluokitus: 59200 Äänitysstudiot; äänitteiden ja musiikin kustantaminen
- Liikevaihto 2018: 3 000€
- Henkilöstöluokka: 1-4
- Toimipaikka: Vantaa